

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 50

Sobotna izdaja:
celoletno

v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENEK

Cene inseratov:

Enostolpna petstina vrsta
malih oglasov po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglas nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 5.— in 4.—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6.—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izvzemši
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poštarna plačana v gotovini

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravnništva 528.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 59.011, Praga in Dunaj 24.797.

Četrta konfiskacijska razprava.

ZAPLEMBA RAZVELJAVLJENA.

Dne 11. t. m. se je pred dež. sodiščem vršila četrta razprava o konfiskacijah »Slovenec«. To pot je šlo za odlomek iz članka »Zločin na Viču«, v kojem je drž. pravdnik videlo pogrešek po § 92 s. k. z., t. j. pozivanje na nepokornost proti zakonu in oblastnim naredbam. Senatu je predsedoval zopet višji svetnik dr. Kaiser, votanta sta bila to pot višji svetnik Mladič in svetnik Janša. Družno pravdnik je zastopal državni pravdnik Domenico, odgovornega urednika Fr. Kremžarja je zastopal zopet dr. Brejca.

Po prečitaniu inkriminiranega članka je dr. Brejca izvajal ugovor približno tako:

O petih konfiskacijskih slučajih smo doslej tukaj razpravljali in petkrat je sodišče menjalo razloge svojih izrekov. Ta okolnost sama izpripuje, da se konfiskacije »Slovenec« s pristnimi in za vsakega razumljivimi razlogi ne dajo opravičiti in da mora radi tega sodišče segati po vedno bolj zamotanih in vedno bolj splošnih argumentih, katerim se vsled tega na prvi pogled pozna, da so umetno izkonstruirani.

Danes se nahajamo pred peto obrambno črto g. drž. pravdnika. O prejšnjih sodnih utemeljitvah konfiskacij ne bom govoril, ker vspricho dejstva, da jih je sodni dvor zavrzel, ne smatram potrebnim, pobiti jih znova. Pečati se hočem danes samo s kritiko razlogov zadnje obsodbe ter upam, da se mi bo, kakor v prejšnjih slučajih, tudi to pot posrečilo dokazati, da se tudi ta peta pozicija pred kritiko neizprosne logike ne da držati.

Kaj pravijo sodni razlogi? Na kratko povedano tole: Naša država je še mlada in stoji še v znamenju ustavnih bojev. V teh bojih brani današnja vlada sedanjo ustavno obliko države proti strankam in strujam, ki si želijo drugačne ureditve države. Med te nasprotnike današnje vlade spada tudi »Slovenec«, čigar sistematični, vehementni napadi na vlado so kakor pravi sodišče z ozirom na neustaljenost ustavnih odnošajev v naši mladi državi objektivno sposobni, zbuditi mržnjo zoper državo kot celoto. Tako razlogi.

Predvsem ugotavljam, da v nobenem doslej zaplenjenih člankov ni šlo za razmotrivanje državnopravnih ali ustavnih vprašanj v naši državi, temveč zgolj samo za kritiko vladnega režima t. j. drž. uprave pod sedanjim režimom in oz. za kritiko obstoječih neurejenih razmer; o ustavi sploh ni bilo govora. Torej že ne stoji temelj sodne argumentacije, da se je pri konfiskacijah ozirati na ustavno borbo, in da je iz tega vidika problem »Slovenec« članke. Ustavni problem se je brez vsake stvarne podlage in potrebe zavlekel do te konfiskacijske pravde. Pa to le mimogrede.

Glavna logična napaka pa tiči v sledečem: sodišče pravi, da današnja vlada brani sedanjo državno obliko. Logično bi se moglo vsled tega samo reči, da kdor današnjo vlado napada, spravlja današnjo obliko države v nevarnost, ker hoče to obliko države za drugo obliko zameniti. Mesto te edine logične konkluzije pa pravi sodišče, da kdor današnjo vlado napada, spravlja državo kot celoto v nevarnost, ker vzbuja mržnjo zoper njo. Ta logika, gospodje, pa po znanih pravilih »Barbara, Celarent« ne drži. Za to ni nobenega daljnega dokaza treba, ker gre tu za uporabo logičnih pravil, ki smo se jih že v 7. gimnazijskem razredu učili. Ugotavljam torej, da so napadi na današnjo vlado morda pač sposobni spraviti v nevarnost obstoj obliko države, za koje se po trditvi sodišča ta vlada bori, da pa iz tega po logičnih zaključkih ni dopustno izvajati, da je vsled tega v nevarnosti država kot cela.

V tej zvezi se mi zdi potrebno povdariti, da je borba za spremembo ustave in sploh zakonov dopustna. Ta star je sicer sama od sebe razumljiva, v srbskem tiskovnem zakonu od l. 1904 pa je celo izrecno ugotovljena. Člen 27 tega

zakona pravi namreč dobesedno: »Kritika ustavnih naređenjaj ima kakvo drugo zakon ne podleži nikakvo kazni.« Torej kritiziranje ustave in sploh zakonov ni prepovedano; temmanj seveda more biti prepovedano kritiziranje kakega trenutnega vladnega režima. Borba opozicije za spremembo ustave je torej v zakonu sankcionirana, je legalna. Z isto pravico, s katero vlada sedanjo ustavo brani, z isto pravico sme opozicija to ustavo kritizirati in se za njeno spremembo potezati. Nobene predpave nima tisti, ki obstoječo ustavo brani, proti onemu, ki jo kritizira in spremeniti želi. Oboje je legalno, vsled tega je nedopustna trditev, da je tisti, ki obstoječo državo brani, državotvoren, oni, ki jo kritizira pa protidržaven; kajti država kot taka nima z boji za njeno notranjo ureditev t. j. z ustavnimi boji nič skupnega.

Sodna utemeljitev pa tudi še iz nekega drugega razloga ne drži. Sodišče namreč pravi, da so konfiscirani članki objektivno sposobni obuditi mržnjo do države kot celote. Sodišče torej ne ugotavlja, da ti članki mržnjo zares izzivajo, temveč da so samo objektivno sposobni za izzivanje k mržnji. Ta objektivna sposobnost pa ne zadostuje. Člen 138 ustave pravi, da se smejo zapleniti listi le tedaj, kadar izzivajo mržnjo do države kao celine, kakor pravi srbski tekst ustave. Premalo je, če je kak spis samo objektivno sposoben, mržnjo izzvati, ker ta objektivna sposobnost nikakor ni identična z dejstvom izzivanja. Prvo je namreč samo lastnost spisa, drugo pa je dejanje. Lastnosti so sicer lahko zelo opasne, vendar niso kaznive, kazniva so samo dejanja. Oster nož je sigurno sposoben raniti, nabasan revolver tudi sposoben, mržnjo izzvati, ker ta objektivno sposoben zastupiti, toda zaradi tega, če nosi nož, revolver ali strup pri sebi, še nisi zagrešil delikta, katerega je s temi objektivno zanje sposobnimi sredstvi mogoče učiniti. K objektivno sposobnemu sredstvu se morajo pridružiti tudi dotična dejanja, vsled katerih postanejo učinkovita, potem šele se more govoriti o kaznivem dejanju. Če torej sodišče svoj izrek utemeljuje samo z ugotovitvijo, da so zaplenjeni članki objektivno sposobni, mržnjo obujati, s tem še ni ugotovljeno dejstvo faktičnega izzivanja kaj te mržnji.

Takih ugotovitev pa ni.

Sicer pa sem mnenja, da se mora ugovoru v današnjem slučaju že zaradi tega ugoditi, ker v konfisciranem članku absolutno ni najti dejanskega stanja § 92 srb. kaz. zak. Kaj pa pravi ta paragraf? »Kdor javno pozivlja ali draži na nepokornost zoper zakone, uredbe ali zakonite naredbe oblasti...« Zastonj iščem v konfisciranem članku kakega poziva ali draženja na nepokornost proti zakonom ali naredbam oblastev; ravno nasprotno. Članek se ne obrača protj temu, da so zakoni in naredbe oblastev vrše, ampak proti temu, ker se ne vrše. Članek torej ne pozivlja in ne draži na nepokornost, ampak samo graja oblast, češ da zakonov ne izvršuje dosti energično. To je marveč poziv na strogo izvrševanje oblasti, poziv, da oblast sama napravi red, v kar je tudi poklicana.

Zaradi tega zagovornik predlaga, da naj se zaplemba razveljavi.

Državni pravdnik Domenico odgovarja, da so zagovornikova izvajanja brezpredmetna, »Luftstösse« kakor se izražajo, češ da te konfiskacije ne utemeljuje z izvajanjem mržnje do države kot celote ampak ker se je s konfisciranim člankom pozivalo na nasilno izpremembo zakonov (!). Skušaj v daljših izvajanjih dokazati.

Zagovornik replicira, da ga ni prav nič sram pred celo Ljubljano izjaviti, da vspricho nedolžne vsebine članka na to idejo ni mogel priti, da bi v tem članku kdo utegnil videti poziv na nasilno izpremembo zakonov. O nasilni izpremembi ustave in nasilni izpremembi zakonov govori čl. 138 ustave vsprepredno. Kdaj je torej mogoče govoriti o nasilni izpremembi n. pr. ustave? Prav gotovo tedaj ne, če bi ljudje rekli: ker se ustava ne izvršuje, pa si bomo sami pomagali. O nasilni izpremembi ustave bi mogli le tedaj govoriti,

če bi se kdo državne oblasti s silo polastil in novo ustavo oktroiral ali pa če bi se s silo parlament zasedel in pod pritiskom pušk poslance prisililo, da izglasuje novo ustavo. Poziv na taka ali podobna dejanja bi bilo smatrati kot poziv na nasilno izpremembo ustave. Isto velja glede nasilne izpremembe zakonov. Inkrimiran članek pa je tako nedolžen, da take razlage ni niti domnevati mogoče.

Sodni dvor je po daljšem posvetu razglasil razsodbo, da se ugovoru ugodi in

konfiskacijo razveljavi. Po mnenju sodišča je v zadevnem članku pač zapopaden dejanski stan § 92 s. k. z., da bi se pa s tem pozivalo na nasilno izpremembo zakonov, sodni dvor zanika i. s. bistveno iz razlogov, ki jih je v tem pogledu zagovornik navajal.

Drž. pravdnik je priglasil pritožbo. Opomba: Kadar bo razsodba pravomočna, bomo dotični članek svojim čitateljem predložili, da bodo sami presodili, če je v njem mogoče videti poziv na nasilno izpremembo zakonov.

Odnosaji med Francijo in Jugoslavijo.

HERRIOT PROTI REAKCIONARNEMU REŽIMOVCU SPALAJKOVIČU.

Belgrad, 12. julija. (Izv.) Stališče našega poslanika v Parizu, Spalajkoviča, je omajano. Sedanji ministrski predsednik Herriot, ki je obenem tudi zunanji minister, še do danes ni hotel sprejeti našega poslanika v avdijenci. Politični krogi v Parizu obdolžujejo Spalajkoviča raznih neaktivnosti, ki jih je zagrešil tekom službovanja v Parizu. Sem se šteje najbrže tudi njegov surov govor proti Nemčiji v Strassburgu in boj proti Rusiji v Ženevi, ki tudi v naši državi ni našel odobravanja. Spalajkovič se je tudi izrazil v prid prejšnjim vladnim strankam in se tako mešal v francoske notranje politične zadeve. Francija

je že izjavila diskretno želje, da bi rada preko primerne osebe vzdrževala sedanje dobre odnošaje z Jugoslavijo. V zvezi s takim stališčem je tudi obisk francoskega opravnika poslov v Belgradu v ministrstvu zunanjih zadev. Obiskal je načelnika političnega oddeljenja Todoroviča in ga oficijelno obvestil o sestanku med Mac Donaldom in Herriotom. Če bi bil v Parizu drug poslanik namesto Spalajkoviča, bi se to izvršilo preko našega poslanstva v Parizu. Med kandidati za pariško poslaniško mesto se imenuje naš rimski poslanik Antonijevič, dr. Rybař in washingtonski poslanik Tresič-Pavičič.

Kombinacija o prihodnji vladi.

Belgrad, 12. jul. (Izv.) Radi kraljeve odsotnosti je nastal v vladni krizi zastoj. Po kraljevem povratku iz Topole, kar se menda zgodi že nekoj, najkasneje pa v ponedeljek zjutraj, se pričakuje, da se bo kriza hitreje razvijala. Možna je troje kombinacij: 1. Z opozicijskim blokom, ki ima večino v parlamentu, 2. Pašić—Pribičevićeva zveza, ki ne more pred parlament in mora zahtevati nove volitve, in 3. koncentracija pod vodstvom g. Jovanovića ali kakega drugega uglednega politika. Pašić—Pribičević se bojita na obe strani: proti opozicijskemu bloku se poslužujeta Radičevega potovanja v komunistično Moskvo, proti koncentraciji pa pretenj raznim radikalnim poslancem. Parlamentarna rešitev obstoja le v tem, da se da vlada bloku ali koncentraciji. Pašiću se volitev ne more zaupati ne le radi njegovega govora v Bjelini, ampak tudi, ker bi to bilo neparlamentarno, ker Pašić ni mogel dobiti niti pri lanskih volitvah večine, niti je ni mogel ustvariti v zvezi s Pribičevićem. V dobro poučenih krogih smatrajo za izključeno, da bi drugi ustavni faktor poveril volitve strankam, o katerih je znano, da ne bodo dobile zaupanja ljudstva.

Belgrad, 12. jul. (Izv.) Današnja »Politika« piše o situaciji: V političnih dobro obveščenih krogih se trdi, da se bo skušalo priti do koncentracijske vlade. Prevladuje prepričanje, da se mora situacija vrniti v parlament; če bi se vršile nove volitve, bi se izzvala cela vrsta nezaželjenih neprilik. Zelo važno in v parlamentarnih krogih poudarjano dejstvo je, da je opozicijski blok pripravljen pomagati vsaki kombinaciji, ki bi vrnila situacijo v parlament; dodaja se seveda, da pri tem ne smeta priti Pašić—Pribičević v poštev. Vprašanje je seveda, ali bo Pašić pristal na to, da bi stopil v ozadje in tako omogočil, da začno radikali z drugo kombinacijo. Kot skrajna rešitev, ki si je pa niti na dvoru posebno ne žele, bi bil volivni mandat Pašić—Pribičeviću. Kralj bo pozval k sebi najprej g. Jovanovića, predsednika skupščine.

JOVANOVIĆ BODOČI PREMIER?

Belgrad, 12. jul. (Izv.) Predsednik narodne skupščine g. Jovanović je dobil od kralja poziv na avdienco za ponedeljek. Ta poziv je značilen, ker znači, da smatra tudi kralj, da je Pašić—Pribičevićeva vlada v demisiji. Da hoče kralj govoriti s predsednikom narodne skupščine, znači, da se vračamo na parlamentarna tla. Vsi krogi smatrajo radi tega g. Jovanovića kot predsednika bodoče vlade.

ZERJAV POD OKNI BELGRAJSKEGA DVORA.

Belgrad, 12. julija. (Izv.) V petek zjutraj je prispel v Belgrad dr. Zerjav. Ze dva dni hodi okrog dvora in prosi za

vstop. Vse zaman. Pod pazduho krčevito stiska akte, o katerih pravi, da so dokazi za zvezo SLS s komunisti. Ljudje se za do skrajnosti razburjenega načelnika slovenske Orjune ne zmenijo in ga splošno pomilujejo.

HALUCINACIJE BELGRAJSKE POLICIJE.

Belgrad, 12. julija. (Izv.) Tudi belgrajsko časopisje ne veruje v senzacionalna razkritja našega dunajskega agenta Bankovića, da bi bil Radić imenovan za vodjo komunistične propagande na Balkanu. Sploh ni vest našla odmeva, ker leži njen izvor na dlani.

STALIŠČE HRSS.

Zagreb, 12. jul. (Izv.) Danes se je vršila daljša seja HRSS. Predsednik Predavec je poročal o seji načelnikov opozicijskega kluba v Belgradu. Po njegovem poročilu je bilo sklenjeno, da HRSS še nadalje vrši dosedanjo taktiko in da ostane njeno stališče napram opozicijskemu bloku neizpremenjeno. Predstavnikom opozicijskega bloka se prepušča vsa akcija za vodstvo politike opozicije. Končno je bilo sklenjeno, da se vrši plenarna seja HRSS 20. julija v Zagrebu.

FINANČNO-GOSPODARSKI ODBOR.

Belgrad, 12. julija. (Izv.) Za jutri je vlada sklicala finančnoekonomski odbor na sejo. Sploh so se zadnje dni seje tega komiteja pogosto vršile. Vlada je hitela, da bi pred svojim odhodom spravila pod streho še vse razpoložljive kredite. Jutri se bodo še ti zadnji krediti razdelili.

Trgovinska pogodba med Italijo in Jugoslavijo podpisana.

Belgrad, 12. jul. (Izv.) Na poslednjih dveh sejah delegacije za trgovinska pogajanja se je hitelo, da se še pred vladno demisijo spravi vsaj trgovinska pogodba

Dalje na drugi strani.

Borzna poročila.

12. julija 1924.

ZAGREBSKA BORZA.

(V oklepaju tečaji z dne 11. julija.)

V današnjem prostem prometu so bili tečaji sledeči: Dunaj 0.1210 (0.1204—0.1224), Italija 3.65 (3.636—3.665), London 373.25 (371.50—374.50), Newyork 85.50 (85.20 do 86.20), Pariz 435.50 (4.325—4.375), Praga 2.53 (2.5175—2.5475), Curih 15.50 (15.40—15.50).

CURISKA BORZA.

(V oklepaju tečaji z dne 11. julija.)

Belgrad 6.50 (6.55), Berlin 1.33 (1.32), Italija 23.47 (23.57), London 23.97 (24.06), Newyork 549 (552.10), Pariz 28.20 (28.25), Praga 16.375 (16.27), Dunaj 0.007768 (0.00785).

pod streho. Danes so bila trgovinska pogodba končana in je bila trgovinska pogodba med nami in Italijo podpisana. Popoldne se je razpravljalo zlasti o členu, ki govori o ustanavljanju trgovinskih in drugih akcijskih družb ter njih poslovanju. Glede vina so se zedinili, naj ostane pri sedanjem stanju, da se namreč prepove vsak uvoz. Prvotno je naša delegacija pristala, da se sme letno uvažati v našo državo 5000 hl, če da Italija garancijo, da bo ta količina iz Goriške.

UVOZNE TARIFE Z ITALIJO.

Belgrad, 12. jul. (Izv.) «Privredni pregled» prinaša* o novi uvozni tarifi sledeče: Nova uvozna tarifa je bila izročena Italijanom in na tem temelju so se pričela pogajanja. Mi o njej nimamo pojma, ker se drži v največji tajnosti. Vlada se namreč boji, da ne bi trgovski svet zvedel za posamezne postavke in začel uvažati velike množine blaga in bi tako trgovci zaslužili. Tako bodo naši gospodarski krogi zvedeli za uvožno tarifo šele preko Italijanov, mesto, da bi se dala istim na vpogled.

Dogodki v Italiji.

MUSSOLINIJEV ODLOK PROTI TISKU

Rim, 12. julija. Izvemši strogo fašistovska glasila, obsoja vse ostalo časopisje vladni odlok proti svobodi tiska. Po splošnem mnenju ta odredba ne bo rodila sadov, ki jih vlada pričakuje, pač pa bo položaj še postrila. Določbam pravilnika k tiskovnemu zakonu se morajo listi prilagoditi v teku 14 dni. Glavne določbe se glase: 1. Odgovorni urednik lista mora biti ravnatelj ali kak drug vodilni urednik. Senatorji in poslanci ne morejo biti odgovorni uredniki. Kdor je bil zaradi tiskovnih prestopkov dvakrat kaznovan, ne more več biti odgovorni urednik. 2. O sposobnosti posameznikov za odgovorno uredništvo odloča prefekt z dekretom, ki mora biti utemeljen. Prefekt more zahtevati, da se proti odgovornemu uredniku uvede kazensko preiganje, ako list objavi napačna ali tendenciozna poročila bodisi o zunanjih ali notranjih politiki ali ako vznemirja prebivalstvo z alarmantnimi vestmi, ako list v člankih ali komentarjih hujska na kaznjiva dejanja, na razredni boj, na kršenje zakonov ali če škodi javnim interesom s tem, da žali domovino, kralja, kraljevo družino ali papeža ali ako napada državno vero, državne uredbe ali kako prijateljsko državo. 3. Prefekt ima pravico, da proglasi odgovornega urednika za odstavljenega in odkloni potrditev novega, ako je bil list tekom dveh let dvakrat kaznovan. Za priziv je pristojno notranje ministrstvo in končno državni svet.

IZ FAŠISTOVSKÉ STRANKE.

Rim, 12. julija. Za 21. t. m. je sklican v Rimu veliki svet fašistovske stranke. — Jutri se vrši v Milanu smotra fašistovske milice. — V Turinu so imeli sestanek milični častniki I., II. in III. cone. Poslali so Mussoliniju brzojavko, v kateri mu v imenu 62.000 črnih srac izražajo neomajno vojaško zvestobo. — Poveljstvo fašistovske milice je izključilo iz milice častna desetnika Rossija in Marinellija, ki sta zapletena v Matteottijev umor.

MUSSOLINIJEVE IN FARINACCJEVE IZJAVE.

Rim, 12. julija. Ministrski predsednik Mussolini je včeraj sprejel deputacijo florentinske pokrajinske fašistovske zveze, ki mu je izročila dnevni red, ki zavzema nasproti političnemu položaju popolnoma intrantsigentno stališče. Mussolini se je pogovarjal z deputacijo nad eno uro in ji

končno zagotovil: «Jaz sem pes-čuvaj fašistovske revolucije, ki jo bom s pomočjo fašistovske stranke in organov, s katerimi razpolaga, uspešno branil. — Kremonski poslanec Farinacci je povodom polemike zaradi omejitve tiskovne svobode v svojem glasilu objavil članek, v katerem vladno odreditev, v kolikor tiče opozicije, odobrava. O fašističnem tisku pa pravi, da bo šel po svoji dosedanji poti brezobzirno naprej in da mu ne bo mogel za-staviti te poti noben prefekt.

PROTEST LOMBARDSKIH ČASNIKARJEV.

Rim, 12. julija. (Izv.) Lombardsko časnikarstvo združenje je včeraj sklicalo izreden občni zbor, na katerem so soglasno sprejeli sklep, v katerem izrekajo odločen protest proti odloku o tisku, zahtevajo, da se ta ukrep čim preje odpravi in pozivajo vodilni svet Narodne časnikarske zveze, da odkloni sodelovanje časnikarskih zastopnikov v posvetovalni komisiji, ki jo predvideva vladna izvršilna naredba k tiskovnemu odloku.

STRAŠEN POŽAR V MESSINI.

Rim, 12. julija. Iz Messine prihajajo podrobna poročila o strašnem požaru, ki je divjal tamkaj dne 10. t. m. Zgradbe, javne in zasebne, so v Messini po zadnjem katastrofalnem potresu, večinoma lesene. Navedenega dne je nastal požar v paviljonu ljudske šole na cesti S. Martino. Otroci in učiteljstvo so morali v begu za-

Bled.

»Dežela Kranjska nima lepšega kraja kot je z okolico ta, podoba Raza.«

Prešern.

Tako je zapisal Prešern o svojem rojstnem okraju. Ker pa takrat še nismo imeli »Deutsch-österr. Alpenverein«, mu ni nihče verjel in Bled je ostal, kar je bil — Bled.

Nekoliko bolj so ljudje verjeli Angležu. V te kraje je po bogve kakšnem naključju zašel tudi Sir Humphry Davy, in ta angleški potopisec je dejal, da je Bled najlepši kraj v Evropi, ali pa celo na cellem svetu. Kaj je pravzaprav rekel, je težko povedati, če človek angleško ne zna.

Drugi ljudje pa, ki so znali tudi angleško, so začeli hoditi na Bled. Prihajalo je vedno več ljudi. Na Bledu so začele rasti lepe hiše z udobnimi prenočišči, zidali so vile, moderne hotele, zdravilišča, in travnikov so napravili lawn-tennis-prostore, po jezeru so začeli švigati čolni. Bogati svet pa je radovoljno sipal denar, ker je vedel, da za svoj denar tudi nekaj lepega uživa.

Tekom let se je razvil planinski šport. Ljudem ni dalo več miru v dolinah, ampak zahotelo se jim je na gore. Okoli Bleda je gorá dovolj in zato je naravno, da je postal Bled središče mednarodnega alpinskega športa za naše gorenjske planine. Ljudem pa se je odprl nov bogat vir dohodkov. Planinski šport je oživel celo Gorenjsko. Od Kranjske gore do Ljubljane in po vseh stranskih dolinah je vsako poletje tujcev kar mrgolelo, bogatih in premožnih tujcev, pa tudi skromni domačini so zanesli v gorenjske doline in na gorenjske hribe lepe krajcarje. In sicer od leta do leta več.

Da o lovu na gorenjskih gorah niti ne govorimo. To zabavo so si privoščili lahko le še najbogatejši ljudje in ena divja koza je gorenjskim občinam skoro več vrgla kakor 50 odstotna občinska doklada.

Višek svoje veljave pa sta dosegla Bled in Gorenjska v Jugoslaviji. Bled je postal kraljevo letovišče. Beseda »kralj« pa ima še vedno silno privlačno moč. Kjer je dvor,

pustiti šolo. Na nesrečo je pihal silen veter in ogenj se je z bliskovito naglico razširil na bližnjo cerkev in na gimnazijski licej. Kljub naporom gasilcev in vojaških čet so bila tekom pol ure vsa tri poslopja popolnoma uničena. Iz cerkve so mogli rešiti le nekaj svete opravde. Ogenj se je širil dalje ter upepelil še 250 barak in še mnogo drugih poslopij. Brez strehe je par tisoč ljudi. Gledališča so odpovedala predstave. — Glasom govorice so požar namenoma povzročili dijaki, nezadovoljni s strogostjo profesorjev.

NAPAD NA EGIPTOVSKEGA MINISTRskega PREDSEDNIKA.

Kairo, 12. julija. (Izv.) Ko se je danes ministrski predsednik Zaglul pašah hotel odpeljati z vlakom, ga je nekdo s strelom iz revolverja lahko rani. Krogla ga je zadela v prsa, vendar rana ni nevarna. Mnogi so hoteli napadalec linčati. Policija ga je aretirala in odpeljala v zapore.

VSTAJA V BRAZILIJ.

London, 12. julija. (Izvirno.) Brazilski uporniki so gospodarji ne samo mesta Sao Paulo, ampak tudi njegove okolice.

ZA NACIONALIZACIJO ANGLEŠKIH ŽELEZNIC.

London, 12. julija. (Izv.) Konferenca železničarske unije v Yorku je sklenila resolucijo, v kateri zahteva, da se parlamentu takoj predloži zakon o nacionalizaciji in kontroli železnic.

tam so ministri tam so bogati ljudje. Bled in Gorenjska sta začela postajati znana tudi v najširšem mednarodnem svetu. Na žepih se je to začelo že poznati in na žepu so tudi gorenjski kmetje zelo občutljivi, kakor pač vsak človek.

A ravno ko je bil Bled z Gorenjsko vred na vrhuncu svojega razmaha, se je pojavila na Gorenjskem in v neposredni bližini samega Bleda nova privlačna sila za tujski promet. Prišla je »Orjuna.«

»Orjuna« je zahrumela kakor toča. Orjuna je društvo, ki zahteva v imenu »nacij«, da mora ves svet govoriti »jugoslovansko«. Orjunaši govore med seboj sicer le slovensko ali pa dalmatinsko, ker »jugoslovanski« tudi oni ne znajo, ampak oni vendar zahtevajo od Nemcev in Mažarov, od Lahov in Angležev, da morajo postati na Bledu in na Gorenjskem sploh »jugoslavenci« in govoriti »jugoslovansko«. Tej orjunaški zahtevi ne bi mogel ugoditi niti sam vrhovni orjunaški čelnik dr. Žerjav, ker tudi on ne zna »jugoslovanski«. Kako pa, če še slovensko komaj obvladuje? Drugi ljudje pa, namreč tujci iz zapadno-evropskih dežel in ne samo iz »Jutrove« dežele so pa rekli, da orjunaških zahtev ne razumejo. Ko so pa rekli to, je postalo hudo.

Navdušeni »žerjavosloveni« so začeli tujcem vtopati »žerjavoslovensko« v glavo s silo. Kogar so samo ozmerjali, je bil srečen. Dogodile so se pa tudi bolj neprijetne stvari. Angleži so sicer jako spretni boksarji in tudi revolverjev se ne boje posebno, ampak oni se v tujih deželah obnašajo kot vljudni gostje in gentlemani, ki se ne hodijo k nam pretepat, ampak hodijo k nam na oddih in na zabavo, čeprav za drag denar. Ko so pa videli, v čem pravzaprav obstoji »žerjavoslovensčina« in »orjunaščina«, so kratkomo pospravili svoje reči in — odšli. Odšli so v Svico, na Koroško, v Salzkammergut, na Tirolsko in sploh v kraje, kjer dr. Žerjav in njegova orjunska garda nima besede.

Gorenjski planinski vodniki in blejski čolnarji in hotelirji in gostilničarji pa za-stonj čakajo na zlate švicarske franke, na

težke angleške funte in na drobne, ampak danes že zelo solidne avstrijske kronel!

Ali bo gorenjskim kmetom dal franke, kronel in funte dr. Žerjav? Mogoče iz Agromerkurjeve konkurzne mase?

Kjer je kralj in dvor in ministri, tja zahajajo radi tudi prebivalci glavnega mesta. Naj reče in piše kdo o Belgradu in o Srbih, kar hoče, eno se jim mora pustiti: Bogati ljudje so to in ne umazani. Belgrajčan zna živeti, zlasti bogat Belgrajčan in on da živetu tudi drugim. To je stvar, ki nima s politiko nič opraviti. Ko pa je poslal dr. Žerjav nad belgrajske goste na Gorenjskem svojo »žerjav-junaščino«, je mirne in solidne Belgrajčane minilo veselje poslušati prasket revolverjev in prisostvovati orjunaškim strelnim vajam po vsi savski dolini od Ljubljane do Kranjske gore in do Bohinja. Oni so odšli.

Odšli so pa in še vedno odhajajo tudi najbližji domači gostje. Mali uradniki in obrtniki niso imeli za nedelje nobenega drugega dobrega in zdravega razvedrila kakor kratek izlet na Gorenjsko. Kamorkoli. Ko so se pa zadnjo nedeljo vračali ti mali in skromni ljudje domov z Žerjavove strelne vaje v Podnartu, so rekli: Nikoli več! Pet let vojne je bilo dovolj!

Tako odhaja z Bleda in z Gorenjskega tujec-gost, z njim pa tudi denar. Vse beži pred Žerjavovo gardo. Mogoče bo bežal iz Poljč pri Brezjah tudi sam dr. Žerjav pred svojo gardo!

V Ljubljani pa imamo zastopnika državne oblasti, ki vse to mirno gleda — iz prijateljstva do dr. Žerjava. Mi imamo v Ljubljani ustanovo za pospeševanje tujškega prometa, ki vse to mirno gleda — na povelje dr. Žerjava! In v Poljč pri Brezjah hodi na letovanje dr. Žerjav sam, ki vse to mirno gleda!

Kakšen Žerjav je to?

Ne morejo pa vsega tega mirno gledati Gorenjci. Gorenjci so vložili v tujski promet ogromne vsote. Zidali so prenočišča, gradili in vzdrževali pota, nakupili vse, s čimer morejo tujcem-gostom vstreči. To so milijonski kapitali. Ali hoče iz teh milijonov napraviti dr. Žerjav zopet kakšnega »Agromerkurja«?

Mi Gorenjci pravimo, da ga ne bo. Z Gorenjske mora »žerjav-orjunaščina« zginiti. Veliki župan ima še čas, da napravi enkrat red. On ima tudi moč zato in kar je glavno, tudi dolžnost za to. Če pa on tega ne bo napravil?

Takrat bomo začeli tudi Gorenjci mi-sliti!

Eno pa mislimo že danes: Dr. Žerjav je doigral, dr. Žerjav naj gre!

Tudi z Gorenjskega in z Bleda.

Pred desetimi leti in potem.

Žerjavovo časopisje bruha še zmerom očitke na naše vrste radi avstrijskanstva in denunciacij. »Narode«, ta stari blebe-tač, ki je ovajal in sipal žveplo na naše akademične vrste radi protiaustrijskega članka pokojnega Koruze, je tako slabe in kratke pameti ter očituje tako malo poznanja naše kulturne zgodovine, da je treba njemu in njegovim lastnikom, ki se kar čez noč dogovarjajo z dr. Sušteršičem o novih denunciacijah, vsaj nekoliko osvežiti spomin.

Ugotovimo na kratko:

1. »Slov. narod« je neznano, da so že v l. 1912. »Daničarji« predložili dr. Sušteršiču nezaupnico radi njegovega avstrijskanstva.

2. »Slov. narod« je neznano, da je tudi »Slovenec«, ki je takrat bil popolnoma v rokah Sušteršiča, po njegovem naročilu

Vestfalska pisma

v drugi izdaji.

XIV.

3. Končno imam poročati, kako je z našimi rojaki v verskem oziru. Popisaval sem versko življenje v Nemčiji vobče, a zanimati nas mora še posebej, kako je v tem oziru z našimi ljudmi, Slovenci. Rekel sem jim večkrat: kdor hoče biti na Nemškem brezveren, je lahko, ker zapeljevanja in slabih zgledov imate dosti; kdor pa hoče biti dober, je tudi lahko; le glejte Nemce, kako hodijo v cerkev in kako se v cerkvi vzorno obnašajo, da jaz kar strmim! — In res se naši ljudje ravnaajo po obojih: nekateri se obrnejo na dobro, nekateri pa na slabo stran. Da so mnogi naši ljudje ostali še toliko dobri, za to imajo zopet glavno zaslugo društva sv. Barbare, oziroma duhovniki, ki so jih vodili. Nekateri možje so res prav dobri.

Zal, da vsi nočejo posnemati dobrih, ampak rajši slabe. V cerkev jih je prišlo nekako polovico. Drugi so cerkvi in verskemu življenju — odmrli. Kdor ni veren, ta je večinoma komunist. Pa ti ljudje večinoma niso hudobni, samo — zanemarjeni so. Zašli so v napačen tok in zdaj jih ta tok nese s seboj dalje, ker ni nikogar, ki bi jih iz tega toka mogel potegniti.

Zato pa bi bilo nujno potrebno, da do-

bijo ti naši ljudje duhovnika-rojaka, ki bi se mogel z njimi podrobneje in intenzivneje pečati. Saj imajo sicer nemške duhovnike, ki se zanje brigajo, a prvič so ti gospodje z drugim delom preobloženi, da bi se mogli izključno s Slovenci baviti, drugič pa je domača beseda le domača. Če ga prav po domače nagovoríš in malo po rami potapljaš, pa se marsikom srce omeči. Z nekaterimi sicer ne gre tako hitro in gladko, z nekaterimi morda sploh ne; a mnogo bi se jih dalo pridobiti, ko bi imeli nekoga, ki bi se jim posebej posvetil. Štirje slovenski duhovniki bi imeli tu dosti dela. Če se štirje ne dobe, pa vsaj dva! Če dva ne, vsaj eden se pa mora dobiti! Jaz sem jim obljubil, da jim vsaj enega poiščem in preskrbim in besedo moram držati! Zelo hvaležno delo bo imel. Kdo se bo priglasil? ...

Vedeti pa moramo, da so slovenski delavci raztreseni tudi še drugod in prepuščeni popolnoma sami sebi. Slišal sem, da jih je precej v bližini mesta Aachena in da so popolnoma zanemarjeni. V zadnjem času pa so se preselili mnogi v Belgijo v okolico Dinaburga, drugi pa na Francosko. Nekateri so odšli baje celo v Alžir. Kam vendar skrbi za kruh ljudi tira! Na Francoskem so si, kakor smo predkratkim čitali v »Slovenec«, ustanovili že svoje društvo sv. Barbare. Potrebno pa bi bilo, da jih obišče tudi kdaj kak slovenski duhov-

nik. Ta torej, ki se za to odloči, bo imel na vse strani dosti opraviti.

Omeniti moram še dve reči.

Prvič: Naši ljudje bi radi slovensko brali, če bi imeli. Nekateri si že naročajo Domoljuba, Slov. gospodarja in Bogoljuba; mnogi pa zaradi stiske, v kateri živijo, tega ne zmorejo. Vsako društvo sv. Barbare pa bi rado imelo po enega »Slovenca«, a jim je predrag. Kako priti do njega? Zadovoljni bi bili, ko bi mogli dobiti že prebrane časnike. Enako si želijo tudi knjig, vsake vrste, posebej tudi še molitvenikov. Prosim torej zopet dobre ljudi: Zbirajte knjige, kakor ste jih že večkrat, in prinesite zbirko v društvo »Dobrodelnost«, ki jim jih bo odposlalo. Prav tako pa prosim druge: Vzemite si ta mali trud in namesto da mečete prebrane časnike v koš ali v ogenj, pokladajte jih na kupček in ta kupček od časa do časa prinašajte ali pošiljajte v »Dobrodelnost«, da ga jim odpošlje.

Druga stvar so listine, ki jih naši ljudje potrebujejo in v domovini iščejo. — Splošna je pritožba, da je s tem listinami strašen križ, preden jih dobe. Po dve, celo tri leta traja, preden jih skupaj spravijo. To je za ljudi velika težava, za nas vse pa — sramota. Nemci si morajo misliti, da mi ali sploh pisati ne znamo, ali pa je po naših uradih tak nered. Ta stvar pa je tudi zadeva vesti. Naivečkrat se rabijo listine

za poroko. Pomislite, kako je, če morajo mladi ljudje, ki bi se že radi poročili, dve, tri leta čakati na papirje! Pa tudi če se gre za kako podporo, je dve ali tri leta zaradi papirjev čakati predolgo. Zato v imenu naših rojakov prosim vse naše urade, župne, občinske in državne, naj grede ljudem kar najbolj na roko in naj rešujejo take prošnje brez odlašanja. Zato, da bo stvar šla hitreje od rok, je tudi v tej zadevi prevzelo posredovanje društvo »Dobrodelnost« v Ljubljani. Kakor sem opozoril Slovence na Nemškem na to, naj se obračajo na »Dobrodelnost«, tako naj vedo tudi naši uradi, kam naj se obračajo, če želijo kakih informacij glede naših rojakov v Nemčiji in istotako onih v Srbiji. — Da se ljudem vse kolikor mogoče olajša, je najbolj prav, ako se za Nemčijo izdajajo ali nemške ali dvojezične listine. Sicer jih je treba dajati v Nemčiji uradno pooblaščenim prevajalcem na nemško prelagati, kar zopet vso stvar zavleče, oteži in podraži. Iščimo narodne časti v drugem, a ne v tem, da delamo svojim rojakom s samo slovenskimi — stroške in težave.

S tem zaključujem svoja »Vestfalska pisma v drugi izdaji«. Naši rojaki v Nemčiji in v tujini sploh pa morajo biti naša stalna brigala in katoliška Nemčija s svojimi vzornimi organizacijami in življenjem naša stalna učiteljica!

Slovenus viator.

katoliške akademike napadel, češ, da je njihovo čustvovanje »izliv histeričnosti«. To nas je še bolj bolelo nego denunciacija »Slovenskega naroda«.

3. »Slov. narodu« je neznano, da je dr. Krek že 1. 1912. predaval v »Danici«, da Avstrija nima pravice do obstoja. Predavanje ima še sedaj takratni zapisnikar N. Velikonja.

4. »Slov. narodu« je neznano, da je »Dom in Svet« med vojno držal smernice pravice in renšice — toda tu vendar ne moremo nalagati, da bi bral spise Bevkove, obeh Cankarjev, Finžgarjeve, Majenove, Pregljeve, Velikonjeve, njemu je zdaj edino berilo »Krvavi kardinal«, med vojsko pa Fleretova »Slava« in Dimnikovi patriotični spisi. Toda v »D. I. S.« so si tako upali pisati fantje, ki so bili v uniformah, neglede na to, da so čisto bili zaplenjeni.

5. »Slov. narodu« je neznano, da je začel izdajati »Jugoslovana« med vojno »klerikalec« dr. Jež in da je te članke tihotapil v »Podčastniški list« klerikalec Velikonja.

6. »Slov. Narodu« je neznano, da je bila »Danica« med vojno tista, ki je dr. Šusteršiča kot avstrijakanta črtala kot častnega člana.

7. »Slov. narodu« je neznano, da je »Danica« na Dunaju dajala med vojno zavetje vsem skupnim nastopom jugoslovanskega dijaštva, da se je kljub policijski prepovedi nahajala v stanovanju akademikov-vojakov Skubica in Velikonje in da so se ti sestanki vršili tudi v tem stanovanju.

8. »Slov. narodu« je neznano, da so mu najtočneje vesti o dr. Šusteršiču prihajale med vojno z Dunaja prav radi teh stikov, ker je v »Slovenec« paševal takrat dr. Iv. Šusteršič.

9. »Slov. narodu« je neznano, da je prav dr. Šusteršič hujskal narod pred izbruhom vojne na Srbo. (Mu je dobro znano! On celo ve, da je Šusteršič na shodu 1914 dobesedno rekel, da »Srbi imajo svojega kralja po milosti morilcev, Slovenci pa po milosti božji« — toda »Narod« danes o tem noče ničesar več vedeti, ker se je s Šusteršičem pobratil.)

10. »Slov. narodu« je neznano, da je predvsem slov. katoliško starešinstvo in katoliško dijaštvo tisti čas najstrožje obso-

jalo denunciacijske metode dr. Šusteršiča, predvsem tisto znano okrožnico, ki jo je sestavil dr. Šusteršič in jo velel po Sloveniji razposlati. Radi tega so slovensko katoliško dijaštvo in starešinstvo pa tudi drugi inteligentni SLS veliko trpeli; naj navedemo samo primer prof. Remca. Da — mnogi od nas so bili ovadeni policiji kot srbofili.

11. »Slov. narodu« je neznano, da je peščica Daničarjev-vojakov in drugih (Fr. Kremžar, dr. Besednjak, dr. Skubic, dr. Stanovnik, Velikonja in dr.) na Dunaju skrbeli za to, da so akademiki-vojaki dopustniki prišli kljub detektivom v stik z našimi poslanci na Dunaju ter dobili prave pojme o vojni in njenih ciljih.

Vse to je »Narodu« in žerjavovcem neznano, nam pa je dobro znano, da so se našli stari denuncijanti, oni okoli »Naroda« in dr. Šusteršič, v objemu ter se zdaj vadijo v nadaljnjem denuncijantstvu. Gliha vkup štrija! Če bi jutri zavladal Kitajec, bi denuncirali nas vse Kitajcem in žlobudrali kitajščino, kakor so v Heinovih časih hajlali. Tako bi denuncirali, kakor so znani žerjavovi borci s krušnimi kartami valili krivdo na »klerikalca« Mraka — vsaj za to so ga imeli —, da bi sebe izmazali. In res je Mrak največ sedel v preiskovalnem zaporu, Der grösste...

Jurist Jože Koruza, padel v Galiciji L. 1915.

sokrivca na povratku dr. Šusteršiča, da ga jemljeta v zaščito, da gojita z njim politične vezi in stike, da sta mu odpustila vse denunciacije, izdajstva in pamflete ter sta torej s tem javno in svečano sankcionirala gori označene Šusteršičeve lopovščine. Povej mi, s kom se pajdašiš, in povem ti, kdo si! Omenjena lista v imenu jugoslovanskega nacionalizma sploh nista upravičena pisati, ker se popolnoma identificirata z dr. Šusteršičevimi lopovščinami.

3. Dejstvo je, da je »Slovenski narod« že pred izbruhom vojne, ko o nevarnosti še ni bilo duha ne sluha, avstrijskim oblastem prav po nepotrebnem in nepozvan denunciral prepovedaške nacionaliste ter jih psoval kot »garjeve ovce«. S tem ima velik del krivde na svoji vesti glede poznejših procesov in persekucij nacionalistične omladine. »Slov. narodu« torej odrekamo tudi s tega stališča upravičenost, da nastopa kot pobornik jugoslovana, ideje med vojno. Vsaj oni nacionalisti, ki so dokumentirali svoje prepričanje med vojno in po preobratu na severni meji, se takega zavezanstva in medvojnega jugoslovanstva »Slov. naroda« sramujejo in ga z zaničevanjem odklanjajo.

4. Dejstvo je, da so se nahajale med osebami, ki so med vojno hranile svoje strahopetne eksistence, elementi, ki so romali pred vojno v Belgrad in klečeplazili za srbska odklikovanja; ob izbruhu pa so jih seveda z ogorčenjem vračali. Tudi tem junakom, ki imajo danes zopet povsod svojo besedo na prvem mestu, bo sledilo priznanje o pravem času.

To vse so škandalozna dejstva, ki smo jih omenjena dnevnikoma v milejši obliki že servirali. Ker pa nimata poguma, da bi ta dejstva zavrnila in tudi ne poštenosti, da bi jih priznala, bo treba gromkeje govoriti. Skrbeti pa bo treba, da ne bodo strahopetni elementi izrabljali tujeja trpljenja in zaslug v svoje demagoške svrhe. Tozadevno se vrše že priprave in kakor čujemo, se tudi že pripravlja izčrpana publikacija, ki bo vsa takratna dejstva objektivno in po zaslugi opisala. Pri tem bodo prišli tudi kritični junaki dneva na svoj račun.

Opomba uredništva: Ni res, da bi sedanje uredništvo »Slovenca« ne imelo poguma ali moralčne poštenosti priznati dejstvo iz let med vojno. Mi smo že opevovano izjavili, koga zadene vsa krivda na pisavi »Slovenca« med vojno, zlasti pa leta 1914. in neposredno pred tem. Podrobnosti pa res nismo razodeli niti jih moremo danes, dasi vemo še veliko več nego »Nova Pravda«, to pa zato, ker nas veže službena in stanovska uredniška tajnost, ki je absolutno neprekršljiva, pieteta in drugi neodoljivi oziri, vsled česar smo

večkrat neopravičene očitke, ki bi jih lahko precej zavrnilo, rajši molče pretrpeli. To naj »Nova Pravda« upošteva.

Toliko pa, ne da bi kršili kakršnokoli osebno moralno obvezo, lahko povemo v imenu današnjega uredništva:

1. Tisti, ki so takrat v »Slovenec« dajali izraza svojem resničnemu avstrijskemu čustvovanju na dostojen način, ne da bi delali škode svojemu bližnjemu, so moralno neoporekljivi kakor vsak, ki izpoveduje to, o čemer je uverjen, da je pravo.

2. Tisti pa, ki so pri tem denuncirali druge, bodisi lastne somišljenike v taboru SLS bodisi jugoslovanske nacionaliste iz liberalne omladine, so vredni najhujše moralne obsodbe in so se že takrat od nas z ogorčenjem in studom obsojali.

3. Moralne obsodbe so vredni tudi tisti, ki so na svetovno vojsko hujskali (ne tisti, ki so jo samo sprejeli kot nujno posledico iz faktov, katere so oni smatrali za naperjene proti interesom avstrijske monarhije in vsled tega po njihovem takratnem prepričanju tudi proti interesom slovenskega naroda); zlasti pa je najhujše obsodbe vredni znani govor v »Union«, ker so se na njem vedoma dejstva prikazovala tako z namenom, da bi se množice vnele za svetovno klanje, in ker se je v njih Srbija vedoma sramotila daleč preko meje, dopustne za poštenega patriota, z namenom, onemogočiti vsako poravnavo, ki je virtualno takrat bila še mogoča. Zato se je tisti govor že takrat v krogih SLS, v kolikor je bila nasprotna takratnemu vodstvu, z največjim ogorčenjem obsojal.

4. Najhujše moralne obsodbe pa so vredni tisti, ki se kljub temu, da so takrat bili ali resnično avstrijsko misleči ali pa so iz osebnih ozirov avstrijsko mišljenje hlinili, danes glasno ponajajo z jugoslovanstvom; popolnoma brez vsake morale pa so tisti, ki zahtevajo ali pričakujejo še nagrade za svoje »izpreobrnjenje« ali pa zato, ker niso bili zmorni doprinesiti osebnih žrtev za svoje skrito jugoslovanstvo in se danes izgovarjajo, kakor da bi njihovo pomanjkanje poguma bilo za narod zaslužno. Moralno nepopoln je seveda vsak jugoslovanski nacionalist, ki danes zahteva nagrade za svoj nacionalizem, toda pri tem, ki je za to leta 1914 do leta 1918 doprinesel znatne žrtve, je človeško razumljivo.

Trboveljski odmevi.

Občinske volitve, razpisane za 6. junij so bile radi znanih dogodkov 1. junija odgodene, dasiravno zato ni bilo absolutno nobene potrebe, po odhodu orjunskih razgrajčev se še ni kalil mir v Trbovljah. SLS je protestirala radi vednega odašanja obč. volitev, tukajšnji demokrati Goropevšek, Plavšak, Roš, Hofbauer in dr. pa so šli v Ljubljano velikega župana prosit, da bi še ne bilo volitev in da se v Trbovljah nastavi državna policija.

Nov tednik »Slovenski dom« je začel izhajati v Trbovljah, izdaja ga Miha Koren. V uvodu pravi, da je nov list posledica dogodkov 1. junija, ki jih obsoja in hoče rešiti čast okrvavljenih in oskrbnjenih slovenskih domov. Kot radikal bi pač Miha ne smel izrabljati dogodkov 1. junija, saj je vendar tudi njegova stranka odgovorna zato, da Žerjav uganja svoje orgije po Sloveniji. In še nekaj! Radikal Jankovič je vodil ono »preiskavo«, ki je našla krivce samo med delavci, med Orjunci pa ni našla nobenega.

V članku »Orjunaši so justicirali Faki-na« je »Slovenec« objavil tudi ime g. Mirka Kosa. Gospod Mirko je bil radi tega silno razburjen in je objavil v »Jutro« »Poslano« za bralce Slovenca. Ker pa pravi, da ga »Slovenec« obrekuje ga hoče pripraviti pri svojih bralcih ob dobro ime. a) »Komunist« to še ni najhujše, a Mirko pravi, da ni bil. Mogoče, da res ni bil, a je taka navada, če je kdo študiral, da mu pravimo študent, če tudi je slabo izdelal. In tako so tudi Mirku nadjali ta priimek, ker je nesel svoj nesrečni nos v listo komunistično šolo. Mirko tudi pravi, da ni hotel v to šolo in želi, da se naj podpiše, kdor to trdi. Mogoče rabite potrdilo o obisku tiste šole za kak avanzama? Toda v SLS podpisni navadnih ljudi nič ne veljajo, vse mora biti pod pečatom in kolekovano in s takim uradnim potrdilom, ki res drži, vam lahko postrežejo na orožniški postaji in pri glavarstvu. Za vladanja g. Plavšaka so imeli tudi na občini sezname, kdo je najbolj pridno obiskoval tiste šole; najboljša pa je, da se obrnete na našega novega sreskega poglavarja g. Pinkova, ki je specialist za komunistične bolezni vseh sort sedanje in nekdane.

Trboveljske demokrate silno boli, da se je »Slovenec« v Trbovljah radi svojih stvarnih in objektivnih poročil o žalostnih dogodkih silno razširil, medtem ko »Jutro« bolega na sušici. Da bi si ohladili jezo lažejo, da se »Slovenec« razdeljuje brezplačno in da ga kolportirajo šolski otroci. Saj ste vendar policaje in žandarje nahujskali na naše kolporterje, ki jim pa ravno radi tega niso nič mogli, ker so že šoli odrasli. »Slovenec« se ni niti en izvod zastoj razdelilo, nasprotno pa je res, da prihaja velik zavoj Domovine v glavno rudniško pisarno, odkoder se potem razdeli na vse

obrate in pisarne. Če plača dotični izvode trboveljska ali ne, ne vemo in je tudi vseeno, dejstvo pa je, da je ravno nasprotno res, kar poročajo resnicoljubi iz Jutrove dežele.

Delo pri rudniku. Ta teden se dela pri rudniku samo štiri dni. Dosedaj se je še delalo po pet dni na teden, a trboveljska pusti delati le toliko, kolikor ima sproti naročil. To praznovanje med tednom je hud udarec za delavstvo, zato se jih vedno več seli v Francijo in Belgijo, kjer je vsaj trenutno boljši zaslužek. Svarimo vsakega, da bi sedaj na novo prihajal dela iskat v Trbovlje.

Za Krškim — Raka.

»Klerikalni štab od veselja poskakuje, ker je bila kmečka gospodarska lista vsled intrig in zahrbtnosti gotovih tukajšnjih gospodarjev od okr. glavarstva razveljavljena. — Toda poleg klerikalne sta še dve listi vloženi — Sramota bi bila za napredno Rako — Tako zadnja »Domovina«.

Pripomnimo: Pri Kmečki gospodarski listi se je bralo vse ta »boljše« in »napredno« z nadučiteljem Golobom vred. Sam Tomažinov atec, star župan (starega Mačka so še sami imenovali) so vsi reči v roke vzeli. Zalostno spričevalo za vse, če so si morali pomagati s ponarejanjem podpisov!

Za Nacionalno obrtno delavsko listo je tičal stari komunist agent Mlakar, za Združeno kmečko pa radikal Fakin.

Pa vse skup ni nič pomagalo. Tudi »napredna« Raka je šla za Krškim. Ljubljanska liberalna centrala je Raki posvečevala posebno skrb in pošiljala razne doktorje in profesorje stresat svojo napredno modrost. Toda tudi naši možje imajo zdrava ušesa in oči. V krški in kraški občini je največ odločevalo od naše strani pošteno, od nasprotne pa sebično, celo oduško denarno gospodarstvo v zadnji denarni krizi. Na Raki »napredni« sicer nimajo svoje posojilnice, ker ti ljudje do danes niso za kmeta sploh nič storili. Sline se jim cede po naši hranilnici. So pa med njimi trdni kmetijski kapitalisti (nas imenujejo tudi stranko beračev, na kar smo pa mi ponosni), in ti znajo posojevati tudi po 15 odstotkov. — V sedanjem občinskem odboru so imeli samostojne večino, ki je do zadnjega trdnost skup držala. Razen Fakina so pri volitvah 8. t. m. vsi odleteli.

Vsa čast našim staram odbornikom, ki so se kot opozicija vedno junaško držali in celo obstruirati znali. K šestim staram odbornikom se je pridružil deset novih, prav dobro zbranih mož, kateri bodo vsi imeli razum in srce za naš pravi gospodarski napredek. Kmetijska zveza, kateri ni treba ob vsakih volitvah svojega imena spreminjati, napreduje s hitrimi koraki in tudi za naprej ne bo stala v zadnjih vrstah v boju za našo pravo.

Dopisi.

UNIČEVANJE BLEDA PO ORJUNASTVU.

Prebil sem par dni na Bledu, v tem najlepšem kotičku naših planin, da si očvrstim moje živce, kateri so morali v zadnjih mesecih marsikaj prenesti. Motil sem se. Namesto zdravega veselja sem našel povsod ravno nasprotno.

Bled je za sedanji čas glavne sezije mrtev. Kazina je prazna in neupoštevana. Delajo ji pač naše visoke oblasti neprestano težave. Vsa požrtvovalnost tujega kapitala, ki dela z ogromno izgubo, ne pomaga nič (zguba v škodo nekaterih lankskih dobaviteljev) v kavarni »Toplice«, ki je bila ob tem času navadno nabito polna, sameva par gostov. Par Francozov, nekaj Nemcev, Madžarov, par bratov Srbov, to je vse. Za stanovanje letos ni brige kot druga leta, ker praznina vlada tako po hotelih kakor po privatnih vilah. Obup se polasča vseh, ki žive od tujkega prometa: Kaj bo čez zimo? (na občinskem uradu pa je nastavljenec, da drug drugemu napotje delajo: to se pravi pametne in varčne blejske davkoplačevalce šteti!).

Pa kako bi moglo biti drugače? Na eni strani visoke cene, katere so usmerile tok tujcev v Italijo, na drugi strani naporno delovanje naše napredne demokracije z orjunskim znakom na junaških prsih, katera onemogoča tujcem, ki se v 24 urah niso naučili slovenskega jezika, bivanje v Sloveniji. Že lani se je začelo s tem kulturnim delovanjem. Blejska Orjuna je večer za večerom nastopala po kavarnah in barjih, grozila z revolverji in bombami, da je vse bežalo iz lokalov, one pa, ki so se upali vstati v lokal, so ti junaki dejansko napadali. Letos se je spočetka odigraval isti orjunski spored. Insultacije in razgrajanje je bilo vsak dan na dnevnem redu. Ker so Blejci sami videli, kam to vede, in so se Orjuni upirali, so se pošiljale iz različnih orjunskih gnezd izvidnice, katere so imele nalog kaliti mir tujcem in zaslužek našim podjetnim Blejcem. Grozilo se je natakarnjem z odpustom, če so zahtevali poravnavo računa, grozilo se je z ogromno materialno škodo, ki bi lokal zadela v slučaju, da bi se orjunaši ovadili itd. Seveda posledice vseh teh kulturnih prizadevanj niso izostale. Tuji zapuščajo Bled in kakor izgleda, je uspelo Orjunašem, da bo Bled prihodnje leto slišal samo še slovenski jezik ali bolje rečeno gorenjsko narečje in kvečjemu še tu in tam prijazen pozdrav kakega detektiva v bratški nam srbščini.

Kakor čujemo, bo poklonil eden glavnih Orjunašev polovico svojih velikanskih posekanih gozdov, da se postavi čez zimo visok plot okoli cele Gorenjske in še poseben plot okoli Bleda, da se zavaruje ta biser Slovenije pred vsakim tujim uplivom, po vzorcu kitajskega zidu. V priznanju ogromnih zaslug bo pristopila cela Gorenjska korporativno k Orjuni ter bodo potemtakem tudi vse volitive brezpredmetne. Na Bled se bo lahko prišlo brez vsake toaete in baje bo zavladovala tako visoka civiliziranost, da bomo vsi lahko hodili h koncertom slepecev in drugih dobrodelnih društev, katerih se udeležuje res v brezprimerni srčni dobroti tudi naša kraljevska dvojica, v srcaji z »pruštafom« na roki, kakor je to storil eden prvakov blejskih Orjuncev pretečeno soboto. Sram vas bodi! Učite se od naših najpriprostejših gorjancev manir in pa takta in imejte saj pred svojim vladarjem obzira! Presadite, gospodje, saj majhen delček vaše dinastičnosti in patriotizma iz kričavih jezikov v vaša srca, če jih imate, in spoštovani bodete tako vašega vladarja, kakor vaš narod, ki nima z vašo pokvarjenostjo prav ničesar skupnega.

Ali res mislite gospodje, da koristite z vašo podivjanostjo, naj si bo na Bledu ali v Podnartu ali v Kranju ali pa v Ljubljani, kjer napadate mirne tujce, ki hočejo pustiti svoj denar v naši domovini? Ali ne rušite ugleda države in nje predstavitelja pred vsem svetom ko si izbirate Bled za vaše divjaške orgije? Ali gmotna korist, ki jo imate morebiti od tega, odtehta blato, ki ga bo metal ves svet radi vas na naš dobr in skromni narod in državo. Pomislite, in sramujte se! Dvanajsta ura bije, Bled propada, in z žalostjo v sruču se vračam v mir svojih štirih sten, prepustajoč Zerjavove politične parazite našim gorenjskim kmetom in obrtnikom na skorajnji in neizogibni politični obračun.

— Lesce. G. urednik! Vaše dnevne novice 11. julija niso prav točne. Da bodo Lesce na štirih krajih zažgane, ni mogel nihče resno izreči in nihče za resno vzeti, ker ogenj ne bi izbral in bi vzel Orjunašem in njih prijateljem toliko kot drugim strankam. Zato se ognja nismo resno bali, najbrž tudi Vaš poročevalec ne. Tudi glede učitelja še nisem slišal, da bi bil v šoli Orjuno hvaliti, pač pa Sokole. — Odgovor uredništva: Prijavljamo v Vaše potolaženje. Mislimo pa, da se take groznice, kakor tudi »streljati ne v zrak, ampak v telesa in meso« in podobne, ki jih je slišal naš poročevalec, ne smejo izgovarjati niti v šali niti iz neumnosti, zlasti po vseh dogodkih, ko ni bilo nič za šalo. Da je učitelj Orjunaš in korakal v povorki, ne boste tačli, ker imamo zanesljivo poročila.

Kranj. Smešno je, s kako debelo lažjo se hoče včasih kdo prati. V nedeljo nas je bila mala družbica slučajno v Kranju. Po noči nas zbudil urno tekanje po mestu. Pogledamo in vidimo, kako se večkrat pripodi po par Orjunašev po ulicah kakor v najhujši tekmi. V gruči stoječe ženske pomagajo s krikom: V gaso je zavil, tja je šel, za vogel se je skrivil itd. Kakor je bilo pozneje spoznati, niso vjeli nič; zato sta se po dva Orjunaša razpostavila ob vratih, kjer je bil kdo pobeglih doma, da bi ga morda tam prestregla. Dva, ki sta stražila hišo blizu Kocbeka, smo spoznali in ju lahko imenujemo. Vse to se je go-dilo javno, sam g. župan je s stražnikom med tem prikorakal na trg in sprejemal poročila ponočnih lovecev — »Jutro« pa seveda piše, da so Orjunaši ostali mirno v gostilni.

Kranj. Po vseh listih menda se te dni hvali, kako se je zanimanje za trg. gremijalno šolo razširilo tudi v okolico. Nam pa že dolgo leži na sruču to, da je bilo iz obrtno-nadaljevalne šole kar na lepem vržen verouk, kar se, drugod ni zgodilo. Dalje učenci in učenke že celo leto mirno gledamo, kako dva učitelja dosledno hodita med nas s sokolskimi znaki, kar se godi tudi v večerni šoli in kakor smo izvedeli, tudi v ljudski šoli, kjer je to sam višji šolski svet odsvetoval kot ne-vgojno. Selo šoli, potem bo zanimanje še lepše!

Z Viča. Na nezasižano obrekovanje našega častitega g. župnika p. T. Tavčarja, ki ga je zagrešil znani poslanec v »Slov. narod« št. 154, povemo javnosti v vednost, da deluje gospod župnik pri nas že 17 let in da je ves ta čas njegovo delovanje in življenje nad vse zgledno — brez vsakega tudi najmanjšega madeža. Vse njegovo življenje in delovanje je posvečeno Bogu in blagru župljanov, zakar vživa splošno spoštovanje. Tudi pristaši drugih političnih strank ga visoko cenijo in ostudno laž ogorčeno obsojajo. — Vam, častiti gospod župnik, pa izrekamo tem potom svojo veliko ljubezen in zvesto vdanost, ki je ni in je ne bo omajala še tako zvita, zlobna, naravnost čarugarska nakana. Naj Vas Bog ohrani tako vnetega za čast božjo in blagor občanov še mnogo let in kot doslej, tako ostane-tudo tudi poslej z Vami vsi pošteni župljani in občani! — Vičani.

Hrastnik. Veliko razburjenje je nastalo med rudarji, ko so dobili te dni plačilne naloge za dohodninski davek za leto 1923, v višini 400 do 500 Din na osebo. Rudarji žive v strašni bedi. Zadolženi so povsod. Največ družin že po več mesecev nima nobenega kruha. Zabeljeno jed ima malokdo. Če bo davčna oblast prisilila, da plačajo rudarji še ta davek, potem bo najbrže še teh par revežev ušlo na Francosko. Izključeno je, da bi rudarji mogli še to prenesti, kajti njihovo

pomanjkanje je nepopisno. Prosimo naše poslance, da se za stvar odločno zavzamejo. Jugoslovanski državljani morajo hoditi na Francosko kruha iskat, ker jih doma izkoriščajo pod »nacionalnim« varstvom mednarodni kapitalisti. Kdo ruši ljubezen do domovine?

Rajhenburg. V »Jutru« dne 3. t. m. je nekdo napadel naše prostov. gasilno društvo nad čemer se zgraža vsa javnost. Predbaci-va nam, da je naše prost. gas. društvo prevzelo vlogo Orlov pri procesiji na Petrovo, in da se na Vidov dan nismo udeležili slovesne službe božje. — Po sklepu občnega zbora so sklenili člani društva soglasno, da se gasilci ne morejo udeleževati cerkvenih svečanosti ob priliki narodnih praznikov, ker so redni člani društva, ki pridejo pri takih prilikah v poštev, brez izjeme sami obrtniki in delavci, ki ne morejo pustiti svojega posla. — Kar se pa tiče procesije na Petrovo dne 29. junija, bi dopisnik, ako bi malo nazaj pomislil, lahko sam vedel, da je to bila stara krajevna nava-da, ki so jo vpeljali že naši stari očetje in se je letos ponovila. Članstvo je predlog odbora glede procesije na stanku 27. junija rado-voljno soglasno odobrilo. — Naše gasilno druš-tvo nima sploh nobenega stika z nikako poli-tično niti telovadno organizacijo, temveč je v slučaju nevarnosti k bližnjemu v pomoč, česar se pa pisec v »Jutru« ne zaveda. Zato mu priporočamo naj si preje prebere gasilski pravilnik, da se podučijo, kaj da je gasilno druš-tvo. — Mnogo bolj značajno bi bilo, ako bi pisec namesto da piše take neosnovane član-ke, raje podpiral gasilno društvo, ker tudi on ne ve, kje ga v svojem življenju nesreča čaka, in bode tudi še mogoče kedaj sam klical gasilsko društvo na pomoč.

Beleške.

Napredna podivjanost. »Slov. narod« grozi v večerajšnji številki urednikom »Slovenca« z osebniimi napadi. Upamo, da bo upravnemu odboru »Narodne tiskar-ne« zadostovalo, če to samo zabeležimo.

Cincaraj iz Ljubljane. Iz Belgrada nam poročajo: Dr. Zerjav je prišel v Belgrad. Tam se je pogovarjal z različnimi gospodi. Potem so šli gospodje skupno z dr. Zerjavom h »Kolarcu«. To je restavracija, ki je vsega pripravila vredna. Od »Kolarca« jo je pa zavila cela družba nekoliko kasneje še »kod tri sešira«. Priznani »seširjevci« so novodošlece nekoliko pregledali in domačine vljudno pozdravili. Ko so pa zagledali dr. Zerjava, je vprašal neki »seširjevcec«: »Da li znaš ovoga?« — Odgovor: »Pa to je cincarin jedan iz Ljubljane.«

Velehradski kongres.

Po dogovoru s praškim apostolskim nuncijem se je program kongresa podrobneje določil. Na željo apostolskega nuncija se bo pričel kongres že 31. julija dopoldne s slovesno pontifikalno mašo, katero bo daroval praški nuncij. Udeleženci bi morali po možnosti priti že 30. jul. popoldne. 31. julija: Ob 8. uri: Pontifikalna maša.

Ob pol 10.: Slovesna otvoritev. Nagovor olomuškega nadškofa. Nagovor apostolskega nuncija, ki bo prečital apostolsko pismo Pija XI. — Pozdravi.

Ob 3. pop.: Posvetovanje znanstvenikov.

Ob 5. pop.: I. seja. Nauk vzhodnega bogoslovja o cerkveni ustavi in edinosti (dr. F. Grivec).

Ob 8. zvečer: Slavnostna akademija olomuških bogoslovcev v čast gostom.

1. avgusta. Ob 9. uri: II. seja. Vzhodni patriarhati z ozirom na vprašanje cerkvene edinosti (Gleb Verhovskij).

Apostolstvo sv. Cirila in Metoda kot najuspešnejše sredstvo za cerkveno zedinjenje (K. Kmetko, škof nitranski).

Ob 3.: Praktična sekcija: 1. Apostolstvo sv. Cirila in Metoda.

2. Velehradska akademija.

3. Metoda delovanja za zedinjenje.

Ob 8. zvečer: Papeževa dobrodelna misija v Rusiji (s skoptičnimi slikami).

2. avgusta: Ob 9. uri: III. seja. Novejše delovanje za cerkveno zedinjenje (M. d'Herbigny).

Socialni in verski položaj ruske emigracije z ozirom na cerkveno zedinjenje (Gleb Verhovskij).

Ob 3.: Teoretična sekcija.

Ob 5.: Seja centralnega odbora Apostolstva sv. Cirila in Metoda.

3. avgusta: Ob 8. uri: Pontifikalna maša po vzhodnem obredu.

Občni zbor Apostolstva sv. Cirila in Metoda.

Zaključek kongresa.

Popoldne: Posvetovanje znanstvenikov o prihodnjem kongresu.

Vmes bodo še nekateri krajsja predavanja. Dana bo priložnost za ogledovanje zgodovinskih znamenitosti in okolice.

Iz programa je razvidno, da se predavanja na kongresu prične 31. julija ob 5. popoldne in da bodo gostje, ki pridejo šele 31. julija zamudili samo slovesno otvoritev.

Za udeležnike iz Jugoslavije ima najugodnejšo zvezo brzovlak Zagreb-Dunaj; iz Maribora odide o polnoči in pride na

Dunaj ob 6. uri zjutraj. Z dunajskega severnega kolodvora odhaja vlak ob 8. uri 40 minut v Breclavo (Lundenburg) in pride v Ubersko Hradište ob treh popoldne. Prav tako je ugodna zveza s potniškim vlakom, ki odide iz Maribora ob 8. uri zvečer in pride na Dunaj okoli 6. ure zjutraj.

Pred unionističnim kongresom bo na Velehradu shod bogoslovcev, po kongresu pa shod akademskega dijaštva.

Za unionistični kongres je priglašanih že okoli 120 gostov iz inozemstva. Kongres prireja centralni odbor Apostolstva sv. Cirila in Metoda; pri pripravah jako živahno sodeluje praški apostolski nuncij.

—————

Danes na proslavo 15 letnice Orla na Igu!

—————

Dnevne novice.

— Županske volitve. V Jančah se je 10. t. m. vršila volitev župana in svetovalcev za občino Trebeljevo, ki obsega župnije Janče, Štango in Prežganje. Za župana je bil izvoljen dosedanji vrli župan Jožef Gale, odličen pristaš SLS. — V občini Ovčiče (okraj Radovljica) je bil izvoljen 10. t. m. za župana odličen pristaš SLS Anton Španda. Tudi vsi štirje svetovalci so odločni naši možje.

— Jutrove laži o podnartskem dogodku zopet razkrinkane. — Poročitelji Orjunaši. Z ozirom na to, ker »Jutro« v svoji večerajšnji številki laže, da sta se v Podnartu oddala dva strela na Orjunaše iz nasprotnega vlaka, priobčujemo poleg drugih poročil očitvecev danes še poročilo očitveca v neklerikalni »Novi Pravdi« od 12. julija: »Ko sta vlaka stala v postaji, je bilo vse mirno. Ko pa se je začel premikati vlak proti Jesenicam, so pričeli iz zadnjega vagona tega vlaka kmečki fantje kričati »Dol z Orjuncem« in »fej Orjunač!« V tem vagonu je bila tudi godba. Uniformirani Orjunaši so nato pričeli streljati v zadnji vagon odhajajočega vlaka z revolverji, so tekli za njim in kričali, da se mora ustaviti. Vlak se je res ustavil in nato zopet odpeljal, vendar je bila razdalja med njim in streljajočimi Orjunaši preveč, da bi ga bile krogle dosegle. Nastal je za trenotek mir. Naenkrat se je pričelo ponovno streljanje Orjunašev proti na postaji se nahajajočim ljudem, ki so začeli nato bežati proti gozdu, ki se razprostira za postajo, del Orjunašev pa za njimi. Nastala je pravcata bitka. Streljalo se je tako divje, da so se potniki skrivali pod klopmi v vagonih. Iz gozda se je čulo gosdo streljanje in kričanje moških in žensk. Skozi okno vagona sem videl bežati ženske in moške po njihvah pod gosdom. Štirje orjunaši so z revolverji v rokah onemogočili strojevodji Pošlerju, da bi odpeljal proti Ljubljani. Zahtevali so, da mora čakati tako dolgo, dokler se ne vrnejo Orjunaši iz gozda; kar se je po 30 minutnem čakanju tudi zgodilo. Pripominjam, da je med streljanjem v gozdu skočil znan orjunaš iz meni sosednega vagona, priteknel pod okno mojega kupeja ter od tam oddal 6 strelcov iz samokresa proti parku poleg postaje in da je potem teklen proti gozdu. V svoj voz se ni več vrnil. Ko sem med streljanjem glasno označil tako dejanje za škandal z ozirom na potujoče tujce ter rekel, da za klic »dol z Orjuncem« še ni potreba, da se strelja v ljudi, ker je na ta način prizadet lahko najnedolžnejši človek, me je nekdo, ki ga ne poznam, zavrnil z besedami: »Kdor kriče dol z Orjuno je protidržaven element, ki ga je treba ubiti!« Pri tem pa sem opazil, da je bilo v vozu več ljudi, ki niso vedeli, komu bi dali prav. Izrazil sem se zopet, da ne gre, da bi se človeka takoj ubilo radi nekaj besed. Kot nacionalist z dušo in telesom sem se čutil osramočenega, ko sem gledal izvajanje terorja napram lastnim bratom. Doslej so padale samo slovenske žrtve, medtem ko se v Ljubljani nemoteno sprehajajo razni italijanski in nemški izzivači ter v obmejnih mestih nosijo ošabno svoje glave pokoncu. Kot očitvec sem smatral za svojo dolžnost poročati o tem dogodku, da ovržem potrjena poročila ljubljanskih dnevnikov. — Mi samo vprašamo ponovno g. državnega pravdnika Domenica, ali je zaradi teh po tolikih očitvecih izpričanih zločinov že dvignil obtožbo proti avtorjem?

— Promocija. Jože Marjetič, rez. peš. kapetan, član slov. katol. akad. starešinstva, doma v Škocijanu pri Mokronogu, je bil 10. julija t. l. na Dunaju promoviran za doktorja vsega zdravilstva. Iskreno čestitamo!

— Diplomski izpit je napravil na visoki šoli za svetovno trgovino na Dunaju 10. t. m. g. Marjan Wolf.

— Inženerski izpit iz kemije je napravil s prav dobrim uspehom na ljubljanski tehniški g. Ivo Ribarič, kemik tovarne »Indus«.

Mademu inženjerju, ki je bil ves čas študija agilni član »Danice« iskreno čestitamo!

— Občni zbor delegatov Pokojniškega zavoda v Ljubljani. Včeraj dopoldne se je vršil v dvorani mestnega magistrata v Ljubljani občni zbor delegatov Pokojniškega zavoda v Ljubljani, kjer imajo večino delegati združenih nameščencev in združenih delodajalcev. Občni zbor je vodil predsednik gosp. dvorni svetnik v p. Franc Vedernjak. Novo izvoljena uprava je predložila občnemu zboru svoje prvo poročilo, ki jasno dokazuje, kako

je zavod napredoval. Debata je bila živahna. Poročilo je bilo odobreno. Sprejet je bil predlog, s katerim se pooblašča načelstvo glede nakupa stavbišča v Mariboru v svrhu zidave stanovanjskega poslojpa. Dalje se naroča načelstvu, naj ukrene vse potrebno v svrhu zgraditve okrevališča v Dalmaciji v korist zavarovancev. Odobren je bil načrt novega pravilnika o draginskih dokladah, ki je bil odposlan ministru za socialno politiko. V smislu tega pravilnika bi se uvedle redne in izredne draginske doklade za rentnike (redne za 50 odstotkov) in valorizirajo predvojnne premije in rente. Občni zbor je trajal od pol 10. ure dopoldne do pol 2. ure popoldne. Na tozadevno poročilo se še povrnemo.

— Izredni občni zbor »Jadranske Straže« se je vršil v petek, dne 11. t. m., ob 8. uri zvečer v srebrni dvorani hotela »Union«.

Dnevni red je bil: odobrenje novih pravil in volitev novega odbora. Po kratki pojasnitvi in prečitaniu glavnih točk novih pravil so se ista soglasno brez debate sprejela, nakar se je izvolil istotako soglasno novi odbor, ki sestoji iz sledečih odbornikov oziroma odbor-nic: Dr. K. Šavnik, dr. J. Babnik, dr. K. Triller, dr. V. Baltič, dr. N. Zupanič, dr. J. Debeljak, Fr. Bonač, dr. V. Krejčič, Fr. Ravnikar, dr. R. Marn, Jos. Rebek, dr. M. Debeljakova, dr. T. Zbašnikova, prof. Ana Schifferjeva, Fr. Stupica, Jos. Vodopivec, Iv. Mikuš, Fr. Medič, Hel. Franketova, Joško Pogačnik, ing. M. Debeljak, Fr. Pristov, dr. L. Böhm, dr. Rožič Val., Fr. Gostiša, dr. Fr. Kidrič, Boris-lav Kneževič, ing. Ign. Šega, dr. Jos. Birsa, dr. Oton Feticch-Frankheim. Nadzorstvo: Dr. V. Kisevec, A. Tykač, Iv. Rus, Jan. Jovan, Iv. Knez, Iv. Jelacin, dr. Iv. Šlok, A. Tosti, L. Jelenc. Odbor sestoji iz 30 odbornikov, ki volijo izmed sebe predsednika in vse ostale funkcionarje. — »Jadranska Straža« priredi »Mornariški dan« dne 3. avgusta na Bledu in ob priliki veleseljma dne 17. avgusta v Ljubljani pod Tivoli. — Izredni občni zbor je bil dobro obiskan.

— Kolavdacija zvonov. V Cerkljah pri Kranju je 7. t. m. kolavdiral zvonove č. gosp. svetnik P. Hugolin Satiner in našel, da so novi zvonovi (B od 2616, Des od 1515, od 533.5 kg) natančno zadeti in se s starim zvonom F popolnoma zlagajo. Celo zvonilo je lepo in mogočno. — Istega dne je zaslial tudi zvonove v Velesovem in na Trati in se o njih izrazil zelo pohvalno. Župna cerkev ima poleg velikega starega zvona C novi Es (1075.5 kg) in G (566 kg), bližnja tratarska podružnica pa G (563 kg) in A (410 kg). Novi zvonovi so vltli l. 1922 v ljubljanski zvonarni (Strojne tovarne in livarne d. d.). (3894)

— Gasilstvo Slovenije ima svoj zvezni občni zbor v nedeljo, dne 20. t. m. ob pol 11. v Ljubljani v Mestnem domu. Vsi udeleženci imajo na podlagi izkaznice svojega društva pravico do polovične železniške vožnje v dneh od 16. do 23. julija t. l. Na odhodni postaji naj si kupijo celo vozno karto, katere pa pri prihodu v Ljubljano ne smejo oddati, ker jim velja ista tudi za pot nazaj. Svojo izkaznico pa morajo predložiti na občnem zboru, da se jim tamkaj potrdi, da so se občnega zbora resnično udeležili. Ker je dnevni red občnega zbora jako važen za napredek gasilstva, je dolžnost vsakega gasilnega društva, da odpošlje nanj svojega odposlanca. Za čim-večjo udeležbo na občnem zboru naj skrbijo predvsem tudi župna vodstva in naj se istega udeleže z vsemi svojimi društvi.

— Strašna nevihta iz logaške kotline je 7. t. m. okoli 10. ure zvečer privihrala čez Bloke k Sv. Gregorju. Dobrih pet minut je vršila svoje uničevalno delo, pa smo drugo jutro z grozo opazili nepričakovano razdejanje po vrhu naših slemen. Prizadete so vasi: Vintarji, Pugled, Perovo, Zadniki, Crneb, Brinovšča, Breg, Sv. Gregor, Hojce, Graben, Hudi konec, druga polovica župnije ni bila prizadeta. Čuje se, da se je ustavilo šele nekje doli v ribniški dolini.

— Turški jezik v »Uradnem listu«. Prejeli smo in priobčujemo: Glede izraza »esnaf« izvolite sprejeti na znanje, da definira člen 98. srbskega obrtnega zakona z dne 29. maja 1910. (po prevodu, ki ga je svoje dni oskrbel in izdal ljubljanski oddelek ministrstva za trgovino in industrijo) »esnaf« takole: »Mojsri rokodelskih obrtov imajo pravico, osnovati prisilne korporacije (esnaf) po odredbah teh zakonov.« Člen 99. pa pravi: »Prisilne korporacije mojsrov esnafskih obrtov se osnujejo na ta način, da se združijo v esnafski mojsri enega okraja, oziroma enega mesta v svrhu dosege skupnega cilja v eden esnaf. Za ustanovitev esnafa je potrebno najmanj 20 mojsrov, ki imajo v dotičnem okraju, oziroma mestu svoje delavnice. V enem okraju sme obstojati samo eden esnaf. Ako pa za ustanovitev esnafa ni dovolj oseb, tedaj se morejo združiti v esnaf mojsri dveh sosednih okrajev.« — Institucija »esnaf« je torej specifično srbska (s turškim nazivom) zato se izraz »esnaf« v pravilniku pod št. 200 »Uradnega lista« ni poslovenil in se tudi ne more posloveniti. Uredništvo »Uradnega lista«.

— Popravek. V večerajšnji notici »Veroučitelje... vabim...« je izpadla pri korekturi ena vrstica, in je bil zadnji stavek vsled tega neumljiv. Glasi se: »Obnem obveščam vse one prizadete učne osebe, ki še niso prejele nagrad, potnih in prehrane za čas od 1. julija 1923 do 31. marca 1924, da jih prejmejo, kakor hitro se dovole za to potrebni krediti. Šef oddelka: dr. St. Beuk s. r.«

— **Umor.** 29letni čevljarški pomočnik A. Jelen, ki je zadnja leta živel na Vrhniki pri Ljubljani, je 10. t. mes. v neki javni hiši v Gradcu s čevljarškim nožem zabodel 27letno Frido Strobl. Po umoru je hotel Jelen skočiti z okna na ulico, kar pa so preprečili. Množica je hotela Jelena linčati in ga je hudo pretepla.

— **Sreča dalmatinskega izseljenca v Južni Ameriki.** Dalmatinski izseljenec Ivan Dubravčić iz Nevežišča na otoku Braču, po poklicu rudar, je v Vilja Pacheti v republiki Boliviji v Južni Ameriki odkril izredno bogat sklad cina. Dosedanji kralj cina v Južni Ameriki Don Simon Patino je ponudil Dubravčiću za rudnik 100 milijonov bolivijskih pezov ali tri milijarde dinarjev. Dubravčić je ponudbo odklonil. Sedaj je v Južni Ameriki 7 jugoslovanskih doseljencev, ki imajo milijardna premoženja; med temi so najbolj znana imena Mihačević, Petrinović in Baburica.

— **Telefonska zveza s Prago.** S 1. avgustom t. l. se odpre telefonska zveza Belgrad-Bratislava-Praga. Doselej ima Belgrad zvezo z Dunajem, Pešto in Trstom.

— **Ernest Lenarčič,** IV. b razr. v zavetišču sv. Jožefa (št. Vid-Ljubljana) naj se čimprej osebno zgleda v garderobi ljubljanskega glavnega kolodvora in prinese s seboj legitimacijo ali zadnje šolsko spričevalo.

Štajerske novice.

Š **Občinske volitve** v slovenjegraškem okraju bodo letos izpadle za SLS naravnost sijajno. V celem okraju se bodo vršile volitve sam ov treh občinah, v ostalih bo povsod izvoljena samo lista SLS, ker nasprotniki svojih niso vložili. Volitve se bodo vršile v mestu Slovenji gradec, kjer dosedaj SLS sploh ni bila zastopana, letos bo pa odnesla najbrž zmago, nadalje v Šmartnem in v Št. Ilju. V teh občinah je zmaga zagotovljena SLS.

Š **Maribor.** Dne 8. t. m. so se vršili v dijaškem semenišču v Mariboru trije občni zbori, oziroma zborovanja, važna za celo lavantinsko škofijo. Najprej se je vršilo zborovanje in občni zbor Društva katechetov za lavantinsko škofijo. Predavala sta msgr. dr. A. Medved o temeljnih načelih pri vzgoji, prof. Pavlin o št. Vida pa o veroučnih knjigah. Po obeh predavanjih se je razvila živahna in zanimiva debata. Nato se je vršil občni zbor. Nato je bilo zborovanje Misijonske zveze lavantinske duhovščine in je govoril profesor dr. Ujčić iz Ljubljane. Po govoru sta bila izvoljena kot svetovalca prof. dr. Kovačič in ravnatelj Jožef Mirt. Škofijski voditelj Misijonske zveze pa je g. stolni dekan dr. Ivan Tomažič. Nato je govoril katehet Čadež iz Ljubljane o Dejanju sv. Detinstva, nakar je presvetil škof dr. Andrej Karlin, ki je bil pri vseh predavanjih navzoč, imenoval škofijskim voditeljem Dejanja sv. Detinstva za lavantinsko škofijo kateheta Grata Kostanjaška O. F. M. Za tem je govoril profesor dr. Ehrlich o Družbi za širjenje sv. vere. Po njegovem govoru je presvetil škof slovesno ustanovil Društvo za širjenje sv. vere za lav. škofijo in imenoval škofijskim voditeljem g. kanonika Franca Časla. S tem so bila zborovanja dopoldne končana. Popoldne ob pol dveh se je vršil občni zbor lavantinske »Vzajemnosti«. Pri zborovanjih dopoldne in popoldne je bilo navzočih okoli 100 duhovnikov iz cele škofije, ki so z velikim zanimanjem sledili temeljitim in zanimivim izvajanjem gosp. govornikov.

Š **Krekova mladina** v Celju vprizori nocoj ob pol 8. v Narodnem domu zanimivo komedijo *Babilon*. Prijatelji veselja vabiljeni!

Š **105. podružnica F. S. na učiteljskem v Mariboru.** Člani, ki žele legitimacije za četrtno vožnjo, naj pošljejo svojo sliko, natančen naslov in Din 3.50 za poštino in zavojnino na Vreže Oroslava, dijak, Šmarje pri samo v treh občinah, v ostalih bo povsod izpolnjene in potrjene legitimacije. Tajnik.

Š **Ponesrečeni manever mariborskih radikalov.** Mariborska radikalija je razposlala prvo število svojega tednika »Narodni gospodar« v naravnost ogromnem številu. No, pri naših kmetih jim ni pomagala nit od »Slovenskega gospodarja« ukradena glava, niti mamljiva vsebina, cele gore na deželo razposlanega lista je prišlo po pošti nazaj na upravo.

Š **Posle srezkega poglavarstva Maribor** desni breg je prevzel dne 11. julija srezki glavar g. dr. Ipavc. Srez Ptuj prevzame te dni g. vladni svetnik dr. Vončina.

Ljubljanske novice.

lj **Orli** na Igu praznujejo danes 15 letnico svojega obstoja. Bratski odseki in društva naklonjeno občinstvo se vabi, da se te prireditve, ki se vrši v kraju, kjer so razmere zelo težavne, v čim večjem številu udeležijo Orli in Orlice v krojih! Zbirališče ob pol 12. uri pri Dolenjskem mostu. Odhod ob 12. na vozovih.

lj **Delegate Jugoslovanske Matice** opozarjamo, da se začne pokrajinski zbor danes dopoldne točno ob 10. uri v Filharmonični dvorani na Kongresnem trgu. Gospode delegate prosimo, da točno pridejo, ker je dnevni red zelo obširen. Izkaznice, ki veljajo za polovično vožnjo za povratek, vidira pri vratih odbornik pokrajinskega odbora.

lj **Seznami o davku na poslovni promet** so razpoloženi pri davčni administraciji, pri mestnem magistratu in pri davčnem uradu za

mesto v času od 10. do vštete 25. julija 1924 ob navadnih uradnih urah. Natančnejši podatki so razvidni iz oklica, ki je nabit na mestni deski.

lj **Bivši nadzornik policijskih agentov g. Josip Habe** namerava, kakor čujemo, zopet vstopiti v policijsko službo.

lj **Odlični člani.** Ta dan sta se ravsala in kavsala dva 17- do 18letna mladeniča. Obleke ni bilo škoda, ker je bila itak razdrapani. Stopim poleg in vprašam: »Kaj sta pa vidva?« — »Tale je bil deset dni Orjunc, zdaj se je pa izbrisal.« — »Ne, ne; mislim, kakšno službo imata?« — »Nič nimava. V pondeljek greva delat k zidarjem.« — »Pa bi se kaj učila.« — »Čemu; saj je dosti dela.«

lj **Vsled popravila glavnega plinovoda** bo v ponedeljek, dne 14. t. m., od 4. do 5. ure zjutraj dotok plina prekinjen. Ob 5. uri bode plin strankam zopet na razpolago.

lj **Razne tavnine.** Iz podstrešja hiše »Zadrudne zveze« na Dunajski cesti 38 je ukradel nekdo popravljalca strehe škarje za rezanje pločevine in pa kleparske kleščice v vrednosti 220 Din. — Iz kletnih stopenj v hotelu »Bel-lueuc« je bila ukradena kuhana šunka, last trgovca Verbiča v Stritarjevi ulici, vredna 250 Din. — Mlekariči Mariji Ramovš iz Stožic je bil ukraden na Marijinem trgu iz ročnega vozčka pisan namizni prt, vreden 130 Din.

Sv. maša za dušnico za umrlim
Alešem Zalaznikom
se bo darovala v torek dne 15. t. m. ob 6. uri zjutraj v župni cerkvi oo. franciskanov.

Krvav dogodek pred pošto.

BITKA V TIVOLIJU.

Danes po polnoči je bil pred glavno pošto ustreljen neki pekovski pomočnik. Kako je prišlo do tega žalostnega dogodka, vsled poznih ure nismo mogli ugotoviti. Padla sta dva strela. Nesrečnej je bil zadet v vrat. Prepeljali so ga v mrtvašnico k sv. Krištofu. Govori se, da se je istočasno vršila v Tivoliju cela bitka med Orjunaši in komunisti. Bajse so trije težko ranjeni in da se nahajajo na policijskem ravnateljstvu. Rešilni voz smo ob tričetrt na 1 videli dirjati proti policiji.

Pozdrav iz Francije.

Lievin, Pas de Calais.

Kakor znanu se je naselilo veliko število Slovencev delavcev v Franciji in sicer največ v glavnih premogokopnih deželah Pas de Calais in Nord v severni Franciji, kjer so našli delo in obilen zaslužek. Največje število se jih je naselilo po premogokopnih naselbinah v okolici mesta Lens in Lievin, katera sta nekako središče severofrancoske premogokopne industrije. Največji del jih je prišlo iz Nemčije, kjer so bili prisiljeni radi tamošnjih slabih življenjskih razmer, da primejo nanovo popotniško palico v roke in si poiščejo dela in jela po drugih deželah.

Počutijo se tukaj v socialnem oziru prav dobro. Dolgčas nam je pa postalo zato, ker imamo Slovenci po drugih deželah, posebno pa Slovenci v Nemčiji in Ameriki svoja slovenska katoliška društva, kamor Slovenci prav radi zahajajo, tukaj pa ne.

Na Velikončno nedeljo smo imeli v tukajšnji cerkvi Cite 11. de Lens, prvokrat slovenski sv. mašo, pri kateri je pel slovenski pevski zbor pod vodstvom sorojaka g. Tuhtarja. Udeležilo se je sv. maše za Slovence veliko število naših sorojakov. Dne 4. maja pa je bila že druga sv. maša za Slovence, pri kateri je pristopilo tudi lepo število Slovencev k sv. obhajilu. Moramo pa tudi omeniti tukajšnjega g. župnika C. Carton, kateri je pri nas Slovence prav priljubljen in mu izrekamo tudi prisrčno zahvalo za ves trud, katerega ima z nami tukaj.

Dne 18. maja t. l. pa smo ustanovili naše prvo slovensko katoliško delavsko društvo sv. Barbare, da gojimo tudi tukaj, čeprav smo tako zelo oddaljeni od domovine, ljubezen do vere, cerkve in naroda. Bog daj, da bi to prvo zrno, katero je bilo položeno na katoliškem društvenem polju Slovencev v Franciji, dobro sklilo, se krasno razvetelo in obradilo dobri sad v korist in dobrobit vseh tukaj živčih in še prihajajočih Slovencev. Bratske pozdrave Slovencev v domovini pošilja prvo slovensko katoliško društvo v Franciji!

Odbor katoliško-slovenskega društva v Lens-Lievinu.

KNJIGA:

»V. KATOLIŠKI SHOD« V LJUBLJANI

(400 strani in 25 ilustracij) — se dobi broširan z izvorno sliko na platnicah za 60 Din, v izvorni vezavi za 80 Din, po pošti 3 Din več, in sicer v Ljubljani v Jugoslovanski knjigarni, pri Ničmanu in v Novi založbi, v Mariboru v Cirilovi knjigarni, Celju pri Gorišek-Leskovšku.

Gospodarstvo.

Zveza jugoslov. hranilnic.

Pod predsedstvom g. viš. knj. Pretnarja vršila se je dne 3. t. m. letošnja glavna skupščina Zveze jugoslov. hranilnic. Na predlog predsednika se zaradi bolehnosti odstopivšemu predsedniku g. Ub. Trnkoczy-ju izreče za njegovo skoro štirinajstletno, nesebično in uspešno delovanje zahvala in priznanje, obenem ga na predlog g. dr. Romiha skupščina imenuje Zvezinim članom-poedincem, kar znači po Zvezinih pravilih skromno a najvišje odlikovanje, ki ga Zveza more priznati za zasluge na polju hranilništva. Iz poročila o delovanju Zveze, ki ga je podal zvezin tajnik g. hran. ravnatelj dr. Cerne, posnemamo, da so v Zvezi organizirane skoro vse slovenske in dalmatinske hranilnice in da te smotreno napredujejo. Koncem leta 1923 so znašale vloge v vseh slov. hranilnicah 259 milijonov dinarjev, kateri pristeneni kapital služi za cenena posojila našim kmetom, obrtnikom in hišnim posestnikom ter deloma tudi trgovcem. Soglasno se je obsodila neobjavljena konkurenca dveh hranilnic. Na skupščini so se iznesle vse težnje naših občekoristnih hranilnic, ki so dobile izraza v sledeči resoluciji:

1. V Sloveniji in Dalmaciji so edinole regulativne hranilnice pupilarnovarni zavodi; ravno vsled dolgoročnih naložb pupil. denarja so bile in so še danes edinole hranilnice v položaju, dovoljevati dolgoročne amortizacijske kredite kmetom, obrtnikom in hišnim posestnikom po razmeroma nizki obrestni meri. Z novim zakonom o Državni hipotekarni banki pa je zadan na eni strani našim regulativnim hranilnicam smrtni udarec, ker morajo odvesti ves pupilarni denar v doglednem času v drž. hip. banko, na drugi strani pa bode udarjen kmet, obrtnik in hišni posestnik, ki ne bode od nikoder mogel dobiti cenenega in dolgoročnega kredita.

Posebej se še povdarja, da bode poslovnanje pri Državni hipotekarni banki vsled oddajnosti strank združeno z velikimi stroški za stranke.

Zato zahtevamo, da se veljavnost zakona o Državni hipotekarni banki na Slovenijo in Dalmacijo ne razširi.

2. Od sklepa senžermenske pogodbe že čakajo naše hranilnice zamen na prevzem predvojnege negaziranega državnega dolga (rente). Brezkončno zavlačenje prevzema tega dolga znači za naše zavode ogromno izgubo, ker od dotičnih titrov že šesto leto ne prejema nobenih obresti.

Zahtevamo, da se ta prevzem takoj izvrši in izplačajo vse zastale, kakor tudi zakonite zamudne obresti.

3. Istotako je z vojnimi posojili; angažma hranilnic na teh je ogromen, izguba na obrestih strahovita.

Zahtevamo, da se tudi prevzem vojnih posojil nemudoma izvrši.

4. Obsojamo konvencijo z Avstrijo, ki se je sklenila v za nas skrajno neugodni relaciji 100 : 6, a v še neugodnejši relaciji glede avstrijskih papirjev, ki jih smejo izplačati Avstriji celo ali pari s sedanjimi ničvrednimi avstrijskimi kronami, dasi je bilo ob nakupu papirjev stipulirano izplačilo v zlatu.

Ker pa je naša vlada s to konvencijo vsled prevzema raznih vrednosti (akcije Steinbeiss itd.) napravila ogromen dobiček, zahtevamo od vlade, da nam iz tega dobička povrne vso škodo, katero smo radi za nas neugodne konvencije utrpeli.

5. Zahtevamo, da se ob sklepanju konvencij z drugimi nasledstvenimi državami absolutno varujejo naše koristi; hranilnice posedujejo še ogromne vrednosti v galjskih in ogrskih papirjih, pri katerih je izplačilo stipulirano v zlatu. Odločno se zavarujemo proti temu, da bi se postopalo z nami tako, kakor se je to zgodilo pri konvenciji z Avstrijo. Sklepanje konvencij naj se pospeši.

6. Regulativne hranilnice so denarni zavodi, ki delujejo za sprehed narodnega gospodarstva popolnoma nesebično; njih dobiček se ne razdeljuje na deleže ali delnice, ker teh sploh ni, temveč se sme, in to z državnim dovoljenjem, porabiti le v občekoristne namene.

Z ozirom na to zahtevamo, da se hranilnice uvrstje med one zadrage, ki tudi ne dele dobička na deleže, ter da se ravnatao kakor te, oproste taks in pristojbin.

7. Tudi pri jugoslovanskih papirjih (n. pr. kranjskih in bosenskih deželnih posojilih) je naša vlada ustavila plačilo obresti in izžrebanih titrov. Ker imajo tudi takih papirjev naše hranilnice veliko množino, zahtevamo, da se glede istih nemudoma začne zopet plačevati izžrebani titri in obresti in da se poravnajo tudi zamudne obresti.

8. Kot pupilarnovarni zavodi, ki se ne smejo pečati s špekulacijo in se z isto tudi dejansko ne pečajo, so hranilnice naravnost poklicane, baviti se z nakupom in prodajo deviz in valut; to zlasti v takih krajih, kjer ni bank, to je na kmetih, kajti neuki kmet le prepo-gosto lahko nasede raznim zakotnim špekulantom.

Zaradi tega zahtevamo hranilnice pravico do trgovanja z devizami in valutami, to pa le za taj račun, izključivši vsako špekulacijo.

9. Kot najstalnije odjemalke pupilarnovarnih papirjev so hranilnice močno zainteresirane na ustanovitvi in sprehedu Ljubljanske borze, ki bo pač edini trg za naše papirje, iz-

dane v Sloveniji in Dalmaciji; ker smo na eni strani na borznem kurzu močno interesirani, na drugi strani pa Ljubljanska borza brez dovoljenja kupčije z devizami in valutami ne more biti aktivna in je vsled tega njen obstoj ogrožen, zahtevamo za Ljubljansko borzo popolno koncesijo.

10. Ker hranilnice eskontirajo le dobre trgovske menice, zahtevamo, da se jim pri Narodni banki dovoli primeren reeskontni kredit.

11. Zahtevamo tudi, da Narodna banka lombardira pupilarnovarne vrednostne papirje jugoslovanske emisije.

12. Konečno se najodločneje zahteva izplačilo 20 odstot. priznanic.

Konečno so bili v Zvezin odbor izvoljeni zastopniki 9 hranilnic, ki jamčijo za uspešno poslovanje Zveze.

Produkcija riža.

Ves riž, ki prihajaja iz Indokine, je v zrnu zelo trd. Indokina spravlja v promet tri vrste riža, ki nosijo ime pokrajine, v kateri se prideluje: Gocong, Vinhlong, Baixau. Prvi tip je kratkega zrna, skoraj okroglega in zelo trd ter se nerad melje. Ta vrsta riža se na evropskih tržiščih najbolj ceni, žal, da ga Cenchinchina zelo malo pridelava. Vinhlong ima podolgovato zrno, tudi precej trdo, se pa raje melje kot Gocong. Tega riža je v zadostnih količinah, povpraševanje po njem pa je vsled slabe kvalitete malo. Baixau ima izmed vseh treh vrst najdaljše zrno. To rižev vrsto cenijo vsled njene visoke redilne vrednosti predvsem domačini, in pokupijo domalega vso količino. Francozom, ki imajo v teh pokrajinah svoje kolonije, ni prav, da se vtikajo v rižev kupčijo po pretežni večini Kitajci, vsled katerih je tudi pridnemu in pogumnemu evropskemu kolonistu delo silno otežkočeno. V vsakem riževem okraju najdeš Kitajca-trgovca, ki kot tak lahko zanesljivo zaslužejo potek dela in izgled rižev žetve. Domačega, pridnega a površnega in značajno šibkega delavca kitajski trgovec kmalu vlovi v svoje zanjke. Z žganjem, opijem in malimi posojili proti odušnim obrestim, si že kar v naprej zasigura rižev pridelek malega poljedelca.

Omlačen, neoluščen riž (paddy) se odda v luščilnice, katerih imajo Kitajci šest, štiri pa so v rokah Francozov. Dve novi moderni luščilnici postavljajo v Choionu francoske firme. Riž Kitajci v svojih luščilnicah več ali manj očistijo, zmešajo z drugimi vrstami in spravijo pod drugimi imeni v promet, kratko: Kinez riž zbira, lušči, meša, transportira in neradko tudi umetno ovlaži, da doseže večjo težo.

V zadnjem času se je posrečilo Francozom luščilnice toliko zboljšati, da oluščijo dnevno že 3350 ton riža, ki prihaja v promet pod sledečimi trgovskimi oznakami: 1. Cargo-riž, ki vsebuje 20 odstot. paddy-ja, 2. isti, ki vsebuje 5 odstot. paddy-ja; 3. riž čist, št. 2, pod imenom Java, ki vsebuje 40—50 odstot. zdrobljenega riža; 4. riž čist, št. 2, pod imenom Japon, ki ima 40 odstot. zdrobljenega riža; 5. riž čist, št. 2, s 25 odstot. zdrobljenega riža, 6. riž zdrobljen št. 1, 2, 3 in 4, 7. riževa cargo-moka in 8. čista riževa moka.

Tona paddy-ja da približno 770—780 kg cargo-riža, ki vsebuje ca 20 odstot. paddy-ja. Poleg tega je v tej teži še nekaj zdrobljenega riža in 80 do 100 kg cargo-moke. Razliko na težo tone tvori embalaža. Na drugi strani pa vsebuje gorenjih 770—780 kg cargo-riža ca 610 do 620 kg popolnoma očiščenega riža slabše vrste, ki vsebuje zdrobljen riž št. 1 in 2, dalje 40—50 kg riževoga zdroba in 100—110 kg čiste riževе moke.

Izvozne pristojbine: Paddy, riž, moka in rižev zdrob so vezani na sledeče izvozne pristojbine: paddy in cargo-riž, ki vsebuje nad 33 odstot. paddy-ja 0.76 pijastra za 100 kg btto; riž, ki vsebuje manj kot 33 odstot. paddy-ja 0.42 pijastra za 100 kg btto; riž čist 0.32; riževa moka in zdrob 0.03;

Poleg teh pristojbin, je riž še sledeče obdavčen: paddy in cargo-riž, ki vsebuje nad 33 odstot. paddy-ja 0.42 pijastra za 100 kg; cargo riž, ki vsebuje manj kot 33 odstot. paddy-ja 0.45; čist riž 0.57; zdrob 0.27; riževa moka 0.15.

Paddy, riž in riževa moka, ki se izvažajo iz luke Saigon, plačuje razen gorenjih taks posebej še: 0.05 pijastra za 100 kg riža in 0.03 pijastra za paddy in moko; zdrobljen riž je od te takse oproščen.

Slednjič plača riž še statistično takso po 0.04 pijastra za metersko tono na ladji in 0.02 pijastra za blago v sodih, zabojih, vrečah ali v drugi embalaži.

Kot vsako žito, je tudi cena riža odvisna od množine pridelka, ponudbe in povpraševanja. Cena za 100 kg riža, brez gorenjih pristojbin, je znašala v l. 1921. na trgu v Saigonu v pijastrih, odnosno v franc. frankih povprečno in po korzu: 1 pijastra je 6.86 frankov. — P a d d y : Gocong frankov 31.41 pijastrav 4.43, Vinhlong fr. 28.74, pij. 4.18, Baixau fr. 29.86, pij. 4.85, 5 odstot. paddy-ja fr. 45.77, pij. 6.67, riž št. 2: 40 odstot. zdrobljen fr. 53.22, pij. 7.76, 48—50 odstot. zdrobljen fr. 49.18, pij. 7.18, 25 odstot. zdrobljen 59.25, 8.63, riževa moka fr. 16.27, pij. 2.39.

Sindikati ja izvoz riža v Saigonu šteje 14 izvoznih firm. Za vkrcanje riža zadostuje sedaj certifikat s podpisima dveh članov sindikata. Ker smatrajo Francozi sedanje izvozne

predpise kot nezadostne, delujejo z vsemi silami na to, da organizirajo oficijelno standardizacijo. S to reformo želijo ustvariti svojemu rižu primeren sloves.

Svetovna petrolejska politika.

Petrolejska industrija se je začetkom 20. stoletja začela širiti v nepričakovanem obsegu: še l. 1892. se je porabilo samo enajst milijonov ton tega proizvoda na svetu, l. 1920 pa že skoraj sto milijonov.

Dragoceno kameno olje so poznali že v starem veku, a skozi stoletja so ga uporabljali edino za razsvetljavo. Po iznajdbi eksplozivnega motorja, potem Dieselovega motorja, slednjič težkih olj za ladijske kotle, je postal petrolej neobhodno potreben za vse narode, ki si želijo zagotoviti svojo politično in gospodarsko nezavisnost.

Ali ni petrolej glavna pogonska sila avtomobila, aeroplana, vojnih in trgovskih ladij? Kdor nima petroleja, mora opustiti vsako misel, da bi vladal na morju, kajti to gorivo, ki se rabi za iste stroje kot premog, daje v enaki množini dvojno kalorično vrednost premoga.

Ti kratki uvodni podatki razlagajo ostri boj, ki se je pričel med velikimi imperijalističnimi silami za posest petrolejskih vrelcev, ki so zelo neenako porazdeljeni na zemeljskem površju in ik se nahajajo pred vsem v Zedinjenih državah, v Mehiki, v Nizozemski Indiji, v Perziji, v Romuniji v Galiciji, v Peru, v Argentini, v Venezueli, na otoku Trinidad, na Japonskem in v Egiptu.

Zedinjene države in Anglija vodijo že dolgo svetovno petrolejsko politiko. Prve korake v resnici daleč na prvem mestu proizvajalcev mineralnega olja, kajti l. 1921. so producirale okoli 62 odstot. svetovne produkcije.

Ogromni trusti, katerih akcijski kapital znaša pri vsakem posameznem več sto milijonov dolarjev, so se več ali manj polastili te industrije, čeprav ima tudi ameriška vlada sama važna petrolejska polja v posesti in si je zagotovila obširne pokrajine v katerih se nahaja petrolejska ruda, ki bo dajala po mnenju geologov 20-80 galon petroleja na tono ude.

Spregovorimo samo par besed o najvažnejšem teh trustov, po imenu Standard Oil, ki ga je ustanovil l. 1870. z glavnicno enega milijona dolarjev J. D. Rockefeller. Ta kapital je narasel do l. 1921. na več kot eno milijardo dolarjev in borzna vrednost tega nominalnega kapitala je bila septembra 1922 kakih 3760 milijonov dolarjev. Tedaj je ta trust kontroliral petrolejsko borodovje 1.556.000 ton.

Anglija ne proizvaja dovolj petroleja, čeprav se nahajajo ležišča v Derbyshireu in na nekaterih točkah Škotske. Morala je torej iskati izven dežele ta za njen obstoj prepotrebni proizvod, enako kakor Amerika, katere lastna zelo velika produkcija ne zadostuje za domače potrebe.

Anglija je v ta namen uporabila več družb, izmed katerih je prva Royal Dutch-Shell, ki je v istini anglo-saksonska družba. Njeni vrelci se nahajajo raztreseni po vsem svetu in njen kapital je znašal l. 1921. 600 milijonov holandskih goldinarjev.

Potem British Controlled Oil Fields, katere namen je, polastiti se petrolejskih polj v Centralni in Južni Ameriki. Slednjič Anglo-Persian Oil, ki izkorišča važna perzijska polja pod več ali manj neposredno kontrolo britanske admiralitete.

Ti močni angleški in ameriški konzorciji se borijo med seboj po vsem svetu in se ne strašijo nobenega sredstva, da bi izpodrili drug drugega v petrolejskih centrih in tržiščih in vlade teh dežel se same mešajo v gospodarsko konkurenco pod firmo trgovskih tvrdk in industrijskih podjetij, da se tem sigurneje polaste spornih vrelcev.

V Mehiki, na bližnjem Vzhodu in celo v Zedinjenih državah samih se že dolgo bori neizprosno boj med britansko vlado in Ameriko za posest vrelcev kamenega olja.

Zedinjene države upoštevajo pri tem svojo rastočo porabo petroleja, med tem ko se bojijo, da bodo njih vrelci kmalu izčrpani, kajti izvedenci so izjavili, da bo pri letni porabi približno 500 milijonov barilov prenehal petrolej že v 20. letih. Dežela pa sedaj porabi letno več kot to množino.

Anglija odgovarja na to, da porabi na leto približno ravno toliko petroleja in da razen tega njeno kraljevstvo sloni na obvladovanju morij, kar jo sili, da spravi v svojo posest žim več petrolejskih vrelcev.

g Občni zbori. Balkan d. d. za mednarodne transporte v Ljubljani dne 31. julija.

g Vpisi v trgovinski register. Elektro-Company, družba z. o. z. v Ljubljani (nakupovanje in prodajanje elektrotehničnih strojev in potrošnin), Fr. Rozman & Co., tovarna kanditov v Mariboru, Portland-cementna tovarna d. d. Dovje v Mojastrani.

g Koskarni. Konkurz je razglašen o imovini »Akumulatore družba z. o. z. v Mariboru; dalje o imovini Alojzija Slanca, trgovca v Se lah pri Ptaju.

g Novosadska borza. Pšenica nova avgust sепtember Din 306-305, pšenica stara Din 320 do 325, koruza Din 237.50, oves Din 295, moka bazis mlanca Din 480, otrobi Din 190.

g Češkoslovaška sladkorna kampanja. Od 1. okt. l. 1923 pa do 30. junija t. l. je Češko-

slovaška izvozila 621.000 ton sladkorja. V istem času je znašal domači konzum 274.000 ton. Jugoslavija je v omenjeni dobi uvozila iz Češkoslovaške 6206 ton sladkorja napram 4481 tonam v dobi od 1. okt. 1922. do 30. junija 1923.

g Žetveni izgledi v Romuniji. Letos pričakujejo v Romuniji po kvaliteti znatno slabšo pšenično žetev kakor lani. Na sprotno bo pa količina, kakor tudi kvaliteta pridelane koruze letos izredno dobra.

g Poljski izvoz sladkorja. Za kampanjo 1924-25 je Poljska vlada dovolila izvoz 150.000 ton sladkorja. Vodijo se že pogajanja s angleškimi finančniki glede posojila za finanstranje izvoza v znesku poldruga milijona funtov sterlingov.

g Angleško-ruska trgovina. Po angleških oficijelnih podatkih je uvozila Anglija v teku meseca maja iz Rusije blaga za 3.862.000 funtov sterlingov, izvozila pa v Rusijo za 1 milijon 741.000 funtov. Za drugo polovico leta 1923 so odgovarjajoče številke 7 milijonov 356.000 funtov sterlingov in 2 milijona 579.000 funtov. Iz teh podatkov je razvidno, da je angleško-ruska trgovina znatno napredovala.

g Najmanjša delniška družba. Pod firmo Heros, Goldmarkversicherungsanstalt, Aktiengesellschaft, se je ustanovila v Berlinu delniška družba za transportno zavarovanje. Osnovna glavica te družbe znaša 1 milijarda papirnatih mark ali desetinka zlatega peniga, ali v našem denarju 2 pari.

g Agrarne carine v Češkoslovaški in Nemčiji. Kakor poročajo listi, nameravajo uvesti v Češkoslovaški znatne carine na uvoz agrarnih produktov. Isto se pripravlja tudi v Nemčiji.

g Nova Fordova tvornica v Angliji. Iz Londona poročajo: Ford bo zgradil v Londonu tvornico za avtomobile, kjer bo zaposlenih 10.000 delavcev in ki bo dnevno izdelovala najmanj 500 voz.

g Naša produkcija svilenih kokonov. V preteklem letu je znašala produkcija svilenih kokonov v celi državi 693.181 kg in sicer v južni Srbiji 338.716 kg, v Vojvodini 223.179 kg, v Hrvatski in Slavoniji 91.340 kg, v severni Srbiji 20.464 kg, v Dalmaciji 16.519 kg in nazadnje v Bosni in Hercegovini 2.963 kg.

Ne pozabimo, da je specialiteta tovarne mlečna Mirim čokolada!

Politično pismo iz Dalmacije.

V Splitu, v začetku julija 1924.

Velečenjeni gospod urednik!

Kot bivši avstrijski pokrajinski kazeta Slovenija in Dalmacija gotovo največ sličnosti v političnem razmerju do naše nove skupne države, a kljub temu je naravnost presenetljivo, kako malo se poznamo med seboj in kako rahlo so medsebojni stiki. Povprečni tukajšnji inteligent o prilikah v Sloveniji ne ve mnogo več, nego da je absolutna domena »klerikalizma« in povprečni slovenski inteligent meni o Dalmaciji ne mnogo več, nego da je ognjišče orjunaštva in tipična pokrajina orjunaške mentalitete. To naziranje glede Dalmacije in Dalmatincev za prva leta po prevratu tudi ni bilo popolnoma napačno, toda belgrajska uprava je storila — kakor po drugih pokrajinah — prav vse, kar je bilo v njeni moči, da je popolnoma napačno danes. Da je to resnica, nam dovolj jasno dokazuje že dejstvo, da se je Pribičević pri svojem spomladanskem izdajstvu zadovoljil s samo Slovenijo in delom Hrvatske, dočim je nad Dalmacijo popolnoma obupal in jo še nadalje pustil za eksploatacijski objekt radikalom.

Kako popolnoma so se izpremenile razmere v Dalmaciji zadnje čase, nam poleg ušetih drugih momentov najlepše dokazuje nedavno naravnost triumfalno potovanje Davidovičeve po našem primorju in pa orjunaška proslava Vidovega dne v Splitu. V Splitu se je Orjunaštvo rodilo in gotovo ni pretirano, če trdimo, da je bil še pred poldrugim letom Split docela v vrstah Orjuna. Enako tudi ostala dalmatinska mesta in mesteca. A danes? Za Vidov dan so zbornali v Splitu vse dalmatinsko orjunaštvo, a kljub temu ga ni bilo niti 400 glav, prebivalstvo je pa njihove komedije ignoriralo s tako vzorno disciplino, da pri glavni proslavi ni bilo napolnjenega niti polovico že itak malega, a najbolj prometnega Narodnega trga. Kakor se je orjunaštvo najprej pojavilo v Dalmaciji, tako bo nedvomno tu tudi najprej zaspalo. Le lena, topa in omejena »slovenska liberalna inteligenca« gleda višek svojega žalostnega naprednjaštva še vedno v pobalinskih pretepaških junaštvih.

Poleg te orjunaške proslave je lepo pokazalo tudi omenjeno Davidovičovo potovanje, da je dalmatinska inteligenca brezizjemno obsodila Pribičevićovo izdajstvo demokratske stranke ter šla kakor en moč za Davidovičem, tako da Pribičević pri prihodnjih volitvah tu morda niti kandidatov ne bo mogel postaviti. Sprejem načelnika demokratske stranke je bil od Sušaka pa do Dubrovnika povsod naravnost triumfalen in povsod je bila z nepopisnim navdušenjem sprejeta njegova misel sporazuma. Po njegovih sprejemih in na njegovih zborovanjih niso sodelovali samo njegovi ožji politični sodelavci, temveč celokupno hrvaško prebivalstvo brez razlike političnega prepričanja, ki je hotelo s tem manifestirati svo-

jo voljo za sporazum med bratskimi narodi. Glede na to tukajšnja hrvaška javnost v Davidoviču nikakor ni gledala načelnika gotove politične stranke, temveč reprezentanta bolj-šega dela srbskega naroda, ki danes prav tako ječi pod samovoljno izvestne klike kakor hrvaški in slovenski.

Vkljub nedvomnim lepim in velikim Davidovičevim uspehom v Dalmaciji je vendarle dvomljivo, če dobe demokratije pri prihodnjih volitvah v Dalmaciji kak mandat, kajti tudi tu gre politična orientacija in grupacija neizbežno v oni meri kakor pri ostalih Hrvatih ter tudi pri Slovencih in Srbih, namreč v meri narodne koncentracije, ki jo zahtevajo današnje težke politične razmere v državi in nape-to razmerje, ki je po Pašić-Pribičevićevi krivdi nastopilo med bratskimi narodi. Razen inteligenca, ki je skoro vsa v Davidovičevem taboru, je prešlo hrvaško ljudstvo z delom srbskih seljakov po ogromni večini v Radičev tabor, dočim je ostali del Srbov pri radikalih. Vse kar je vmes, je izginilo ali pa je životari. Kakor pri vas v Sloveniji se je pojavila tudi tu v Dalmaciji po vojni že cela vrsta političnih strank od narodnih socialistov preko socialistov, komunistov, zemljoradnikov, demokratov, Hrv. ljudske stranke, radikalov itd., toda velika večina teh je zadnja leta brez sledu izginila, tako zlasti narodni socialisti, socializmi in pristaši Pribičevića. Ta izdaja sicer v Splitu listič »Život«, toda niti ne bere ga nihče, naročnikov pa menda nima sploh nobenih. Da g. minister Grisogono, edini dalmatinski demokratski poslanec, ki je tudi prešel v vladni tabor, ne bo nikdar več sedel v belgrajski narodni skupščini, čuti menda že danes sam, saj so mu to njegovi volivci pri zadnjem obisku Dalmacije povedali na dovolj nedvoumen način. Podobno so skrahirali tudi zemljoradniki vseh neštevilnih frakcij, kajti ljudstvo hoče povsod čistega vina, jasne politične smeri in odločne nastopa ter je do grla sito tako diskreditiranega fraziranja: »narodnem in državnem edinstvu«, ki tvori plašč vsem velikosrbskim šovinistom. Med delavetvom tli še vedno precej živa komunistična iskra, ki v sedanjih razmerah seveda ne more zagoreti, dočim o kakih socialistih ni niti sledu več, kajti tudi delavstvo je že davno sito njihovega hlapčevanja Pribičeviću.

Dalmatinski del Hrvaške pučke stranke se lepo razvija. Marsikoga je sicer presenetil njen »poraz« pri zadnjih volitvah, toda nas tu je presenetila nenaravna zmaga pri volitvah v konstituentno. Stranka je še mlada, njene politične, kulturne in gospodarske organizacije so komaj v prvih povojih, zato seveda ne more nihče pričakovati, da bi zmagali med ljudstvom preko noči, zlasti ker stranka ne hlada za dnevnimi efekti, temveč ker gradi solidne temelje za bodočnost. Kakor hitro pa ozdravi ljudstvo od epidemije radičevstva — in na to ne bo treba čakati predolgo — se pokažejo rezultati našega dela. Posebno mnogo obeta naš inteligentni naraščaj, saj nas je študiralo samo lansko leto na ljubljanski univerzi nad 20 katoliških akademikov iz Dalmacije, močno smo pa zastopani tudi na zagrebški univerzi.

Sicer so tudi pri nas politične prilike jako žalostne. Ker je ostala Dalmacija očitno pod »interesno sfero« radikalov in nima tu Pribičević mnogo besede, smo ostali doslej še precej obvarovani pred Pribičevićevim terjem, ki ga razvija po Sloveniji in na Hrvatskem, zato pa ječimo pod radikalno korupcijo. Ta se posebno kaže v naših občinskih upravah, kajti zadnje občinske volitve smo imeli — pred vojno. Kjer so se župani uklonili režimu, so po večini ostali še na svojih mestih, v ogromni večini občin pa pašujejo radikalni komisarji brez kontrole in brez vesti. Da ljudstvo s tem ne more biti preveč zadovoljno, je na dani.

Podobno je tudi z ostalo upravo. Dočim je bila stara uprava vsaj kolikor toliko ne-strankarska in je tehnično poslovala v primeri z današnjo naravnost vzorno, je pa danes izvečine le še predmet politične eksploatacije po vladajoči stranki. Brezglavi centralizem je pa uničil prav vso njeno vrednost in sposobnost. Proti odločni volji ljudstva izvedena delitev geografsko in ekonomsko enotne dežele v dve »oblasti« je uničila še one ostanke nekoč še dokaj smotreno organizirane uprave, tako da je dežela potisnjena v svojem razvoju zopet za kakega pol stoletja nazaj. Da v takih razmerah razočaranje in nezadovoljstvo progresivno naraščata, je umljivo, le zakrknjeni velikosrbski šovinisti nečeno uvideti pogubonosnih posledic svoje trme in nesposobnosti. Tako se nekoč najbolj »jugoslavenska« pokrajina države na vsej črti uvršča med one, ki niso voljne več prenašati centralizma. Avtonomistična fronta more pri prihodnjih volitvah z vso gotovostjo računati tudi na kompaktno podporo Dalmacije.

Po svetu.

— **Dela za 15 milijonov ljudi.** Na Angleškem živi na stotine brezposelnih od podpor. Avstralija ima pa tako malo ljudi, in še toliko rodovitne zemlje. Kajti vse tisto pripovedovanje, da je notranjčina sama puščava, je le bajka. Sir Hugh Denison, je član avstralskega odbora na britanski svetovni razstavi v Londonu, pripoveduje, da si Avstralija želi angleških priseljencev in da bi jih v najbližji bodočnosti lahko sprejela 15 milijonov. Vprašanje izseljevanja in doseljevanja je eno najvažnejših velebritanskih vprašani. V Avstrali-

ji ni izučeni delavcev in se zato velika industrija ne more razviti. Zato je pač naravno, da odda mati svoj presežek hčerki juga. Avstralija si pa priseljencev tudi zares mora iskati. Če bi prišlo enkrat do spora z Japonsko in bi bila mati Anglija drugje preveč zaposlena, bi Avstralija s svojimi 5 milijoni in pol bila v kaj čudnem razmerju do Japonske, ki ima 56 milijonov prebivalcev, brez kolonij.

— **Prebivalstvo Palestine.** 3. oktobra 1922 se je vršilo v Palestini prvo moderno ljudsko štetje in morebiti edino zanesljivo do danes. Sedaj ga je angleški urad priobčil. Prebivalcev šteje Palestina 757.181; od teh je 598.339 mohamedanov, 83.957 židov, 73.024 kristjanov, 1862 Hindu-jev in indijskih Sikh. Mohamedani se razdelijo v štiri vrste, a so tri zelo majhne, kajti šuniti sami štejejo 590.890 duš. Kristjani se razdelijo na petnajst konfesij; najštevilnejši so pravoslavni, ki jih je skoraj polovica, 33.369, rimskih katolikov je 14.245, grških pa 11.191. Sanitov je torej 78 odstotkov prebivalstva. Židov 11, kristjanov malo manj kot 10 itd. Največja tri mesta so Jeruzalem z 62.578 ljudmi, potem Jafa s 47.709 in Haifa s 24.634. V Jeruzalemu imajo pa židi večino; jih je 33.971, torej 54 odstotkov, kristjanov pa 14.699 je 23 odstotkov, mohamedanov pa 13.411 je 21 odstotkov.

— **Cerkve — hiše za klube.** »Pravda« pripoveduje, da so v severoruskem mestu Vjalka spremenili samostane in cerkve v klube za delavce in v občinske hiše, med njimi tudi slavni samostan Filiesky. Aleksandrovskij dom bodo po sklepu združnega odbora spremenili v klub za železničarje, kljub temu, da značijo njegovi zakladi in pa bizantinski slog veliko vrednost. Slike in kipci pridejo v državni muzej, zvonove bodo pa prelili.

— **Prebivalstvo Berlina.** Oktobra 1920 je bilo v Berlinu 3.900.000 ljudi, 1. aprila letos so jih pa našeli 4.124.000. Torej se ni uresničilo, kar so prerokovali, da bo število padlo. Isto opažamo tudi pri Dunaju, ki mu je prerokoval dobrohotni Beneš že za 1922 samo 60 milijonov. Pa ima še zmiraj dva.

Arheološka izkopavanja v Južni Srbiji.

Belgrajske »Vreme« z dne 22. junija 1924 prinaša dopis Branka Milakovića, asistenta seminarja za staro historijo na belgrajski univerzi o izkopavanjih v južni Srbiji.

Narodni muzej v Belgradu je prvokrat po vojski letos začel sistematično kopati. Na ustju Crne Reke, pet kilometrov južno od postaje Gradsko, so na hribovitem terenu razvaline starega makedonskega mesta Stobi, ki se že l. 197. pred Kristom imenuje »stara mesto«, ki je služilo starim makedonskim kraljem kakor predstraža proti barbarskim plemenom na severu balkanskega polotoka. Tedaj je tu bila glavna zaloga soli za Makedonijo. V rimski dobi je metropola rimske provincije Makedonije Salutaris. V mirni dobi je bilo zgrajenih veliko lepih stavb. Ob preseljevanju narodov se je sovražnik pojavil tudi pred zidovjem Stobov. Leta 479. po Kr. je Teodorik, gotski kralj oplenil in porušil tudi mesto Stobe. Na razvalinah se je vzdignilo novo mesto, ki je obstajalo globoko v srednji vek. L. 1014. za časa bolgarskih vojn bizantinskega cesarja Vasilija II. se Stobi poslednjič omenjajo. Kjer je nekoč cvetela trgovina in je bilo bujno življenje, se danes tu pa tam vidijo slabo obdelane njive, melanholična ovčarska pesem prekine grobno tišino, ki vlada nad grobljem.

Tu je narodni muzej začetkom junija pod vodstvom kustosa dr. Balduina Saria pričel z izkopavanjem. Naletel je na zidovje starega gledališča, ki je sedaj deloma odkrito. Gledališče je izdelano iz belega marmorja in se zdi, da je eno izmed najboljših ohranjenih rimskih gledališč v obče. Krajni zid levega krila gledališča, t. zv. »paradoks«, ki je skoraj popolnoma izkopan, meri danes 6 metrov v višini, a sedaj se ne ve, koliko je še porušenega. Zid je zgrajen iz velikih marmornatih kvadrov, ki so 3 metre dolgi in 1 meter visoki. Na ta zid se naslanja vrsta stopenj, ki vodijo do sedišč. Na zidu so naleteli tudi na vrata, ki so zvezane z orkestrom in gornimi sedišči. Velikost gledališča se sedaj še ne more točno označiti, a prednica meri najmanj 80 metrov. Celega gledališča letos ne bodo mogli odkriti, ker celo Narodni muzej v Belgradu ne razpolaga s tolikimi svotami, ki bi odgovarjale tako velikemu poslu. Prag omenjenih vrat leži 7 metrov pod zemljo. Še deseti del ni odkrit. Zdi se, da je bilo 479. l. po Kr. porušeno, ko je Teodorik oplenil in porušil Stobe. To potrjuje tudi dejstvo, da se v zidovju velike zgodno krščanske bazilike, ki leži neposredno severno od gledališča, nahaja nekaj sedežev, vzeti iz gledališča. Ta bazilika pa je zgrajena koncem petega ali šestega stoletja. Pri tem delu so našli tudi staro mestno obzidje, na katerem so imeli l. 1915. francoske čete svoje rove. F. K.

Mnogo hvaljene in iskane Markove kapljice proti motenju prebave in bolečinam v želodcu iz Mestne lekarne v Zagrebu dobite odslej vadno v lekarni Leustek.

Naznanila.

Prostovoljno gasilno društvo na Mirni pri redi, dne 20. junija 1924 veliko vrtno veselico na Klobučarjevem vrtu z bogatim vzporedom. Med veselico svira godba Obrtnega društva iz Novega mesta.

Prosveta.

Dr. Joža Glonar:

»Veronika Deseniška« v srbskem prevodu.

»Srpski književni glasnik« prinaša že dalje časa obširno študijo o Otonu Zupancu, ki jo je napisal Niko Bartulović, nekdanji urednik »Književnega juga«, danes upravitelj narodnega gledališča v Splitu. Ta študija je plod dolgoletnega zanimanja pisca za slovensko književnost, s katero se je seznanil najprej v Pragi, pozneje pa do dobra v Gradcu, kjer je študiral slavistiko. Prvi plod teh študij je bila obširna razprava o Ivanu Cankarju, ki jo je iz pisčevega peresa prinesel »Književni jug« že l. 1919 in ki je bila sploh prva obširnejša študija o Cankarju, ne samo med Srbi in Hrvati, med katerimi je že l. 1903 M. Marjanovič z daljšim člankom v zagrebškem »Vijencu« obrnil pozornost srbskohrvaške čitalnice javnosti na mladega Cankarja. Obe študiji Bartulovičevi, o Cankarju in Zupancu, bosta izšli skupaj v knjigi, kar bo brez dvoma mnogo pripomoglo popularizaciji slovenske književnosti med Srbi in Hrvati. Enakemu namenu služi tudi že star, toda še ne izvršen Bartulovičev projekt: izdati izbrana dela Ivana Cankarja v vzornem prevodu.

Baš one dni, ko se je v Ljubljani dotiskavala željno in z napetostjo pričakovana »Veronika Deseniška«, se je v Beogradu že tiskal srbski prevod njenega petega dejanja. Prinesel ga je sedaj »Srbski književni glasnik« v svoji številki z dne 1. julija, str. 332—343; prevod je oskrbel M. Džonič. Džonič se je že v času pred svetovno vojsko pečal z našo književnostjo; dokaz njegovega intenzivnega pečenja z njo je prevod »Martina Krpana«, ki ga je l. 1909 prinesel »Srpski književni glasnik«. Po prevratu pa se je par mesecev mudil v Ljubljani, kjer je — ne prvič — zbiral gradivo za svojo doktorsko disertacijo »Srbi in njihova književnost med Slovencem«. Da je njegovo zanimanje za našo književnost ostalo trajno, pričata članka o Cankarju in Stritarju, ki jih je »Srpski književni glasnik« pričel lansko leto, priča pred vsem prevod iz »Veronike Deseniške«, narejen naravnost po pesnikovem rokopisu.

Iz zunanjih okoliščin je lahko sklepati, da Džonič za prevažanje ni mogel imeti mnogo časa na razpolago; to se vidi že na zunaj tudi prevodu, ki s svojim zunanjim licem kaže, da je izviren pisan v verzih, dočim prevod sicer verno sledi verzom, vendar pa verzifikacija sama v njem ni enotno izvedena. Ker se bo »Veronika Deseniška« brez dvoma prevedla ne srbshrvaščino — mogoče bo prevod oskrbel Džonič sam — pač ne bo odveč, če ta prvi poizkus denemo na kritično rešeto in Džoniča ali kaknega njegovega naslednika opozorimo na to ali ono.

Džonič je delal preglavico »pravda«, ki ga je Zupanci vzel iz našega starejšega jezika; ker ga v Pletersniku ni našel zabeleženega in ker mu Kaspertove in Dolencve študije o jeziku naših starejših juridičnih listin niso znane, ga je bolj po sluhu, toda kolikor toliko dobro, prevedel z »slednikom«, pač ker je po situaciji videl v njem nekakega preiskovalnega sodnika. Značilen prevod pa je v verzih »ko je še burilo življenje v meni, v življenja burji«; ta par značilnih besed, ki sta v zvezi med seboj, je Džoničevemu očesu ušel, ker prevede prvič »strujao«, drugič pa »burao«. — V Joštovih besedah, da Friderik »odklanja vsak prigovor« ima »prigovor«, kakor v slovenščini sploh, drugačen pomen kot v srbsčini in se torej ne sme kratkoma prepisati. — Džonič dela težavo plastika in svojevrstnost Zupancičevega pesniškega izraza, ki je v njegovem prevodu in tam medel, brezbarven ali pa nadomeščen z nepriemernimi surrogati. »Ti si navrnil me na ravno cesto« prevede s »pravi put«, »z neprizadetimi očmi« s »pronijev«, »ki jo je Bog prižgal v nje čisti duši« s »podario« — dasi se v vsem sledečem figurarno govori o žgočem, žarečem svetu, ognju. Enako medlo in slabotno je »Če žene m stvar na pravdo« preveden z »iznesem«, »ljubezni silni pala sta v oblasti« s »podlegli«, ali pa na pr. »in se je zakrležila na plitkem« naravnost napačno z »nikne«, dasi je bila prava beseda »zakrležilavilac« prav blizu (pa mogoče v knjižni srbsčini ni običajna). — Verz »Nikdar še nisem same bi se pač tudi v originalu moral končati s tremi pikami, ki bi ga naredile bolj pomembnega in umljivega ko samo ena. — Posebna značilnost Džoničevega (ali tudi srbskega?) sloga je, da prevaja močno intenzivni akuzativ (značilen tudi za Pregljevo dikcijo) v raznih značilnih frazah z bolj mirnim, ustaljenim lokalom. »Tako se vse gubi v temo in molk... in moja tožba plaka v brezodzivnosti« je prevedeno z lokalni, kakor še kesnjeje n. pr. verz »povila ga bom tebi v roke, med tvoje angelje ga bom rodila« in »da sem zakričal sam v tvoji sveti molki«. — Na zelo pomenljivem mestu je ostala fatalna tiskovna napaka: »Kaj si se zdržnilo ob tem imenu« je prevodu natisnjeno »zgrozil«, nam. edino pravi »zagrozilo«. — Precej brezbarven je prevod partije »Ti, ki si dahnil vame angela... sopeš v korenine in kali... diharj i vame«, kar je Džonič prevedel s »podario... daješ života... da dahac in tako tudi razbil figuralni sestav celega odlomka, od ka-

terega je »daj dahac samo še majhen ostanček. — »Celó že glad« ni prav prevedeno s »sasvim«, pravilno bi bilo »čak ic. — Zdi se, da dela Džonič preglavice slovenski »saj«, ker prevaja »Saj kruh si ti« s »Pac (nam. pravičnega »Tac) in »Saj vem« z »Ipak znam« — »O, pottle bodi to znamenje« ni prav prevedeno s »poslec«, prav bi bilo mogoče »onda«. — »Čakaj, da se razgledam« je v naglici krivo prevedeno, kakor da stoji v izvorniku »Čakaj, da te razgledam«. — V prevodu »Taki mi vere Abrahamove« bi bil Džonič pač lahko pridržal staro obliko »Avraamove«, kar bi dalo ravno korekten verz. — V prevodu stoji kot predzadnji verz med Friderikovimi besedami »Sve će biti nekako: Celje, i svet, i sve...«, ki ga slovenski tisk nima; opozorilo našim učenjakom, da bo pri študiju geneze »Veronike Deseniške« treba upoštevati tudi ta srbski prevod in ne samo prvi tisk v »Ljubljanskem zvanuc«.

Knjiga »V. katoliški shod v Ljubljani«.

Apostolski nuncij nadškof Pellegrinetti je izdal o knjigi med drugim tole sodbo: »Izvrstno delo je eleganten in prekoristen dokument živahnega katoliškega gibanja pri Slovencih. Ni dovolj samo prisostvovati katoliškemu shodu, slišati prekrasne referate o versko-nravnem preporedu, delati primene sklepe, kako naj se posamezniki in država navzamejo krščanskega duha, ampak potrebno je, da se vse to ohrani v spominu in v dejanjih izvrši. Da to laže dosežemo, v to bo služila ta knjiga.«

Škof dr. Josip Srebrnič je pisal odboru V. kat. shoda med drugim sledeče: »Knjiga je v resnici sijajno uspela. Vidi se ob vsaki strani, kako je odbor... z isto ljubeznijo mislil nanjo, kakor je mislil in delal, da se V. kat. shod čim najlepše izvede. Naj ga dobri Bog blagoslovi pri knjigi, kakor ga je blagoslovil pri shodu.«

pr V petih letih okrog sveta. Spisal Josip Lavtižar. Samozaložba. Rateče-Planica 1924. (24 Din, po pošti 25 Din. Dobi se pri pisatelju založniku ali v prodajalni H. Ničman, Ljubljana, Kopitarjeva ul. 2.)

Po vsem svetu je znan roman Robinson Crusoe. Rousseau pravi, da bo roman prva knjiga, ki jo dobi njegov gojenec Emil v roke in da ostane navzlic precejšnji navlaki dolgo časa vsa Emilova biblioteka, ker je tako zanimiva in tako poučna. Popisal je Robinsonov dogodek najprej francoski jezuit, misijonar Vit Tachard (okrog l. 1650—1712). Ko pa se je bil vrnil Robinson, pravzaprav Aleksander Selkirch, iz Fife na Škotskem domov v London, se je sešel v neki krčmi, kamor so zahajali mornarji in gušarji, s pisateljevem Danielom d'Foe in po njegovem pripovedovanju je spisal De Foe svojega Robinsona l. 1719.

Pisatelj Lavtižar, župnik v Ratečah, ki je spremljal z duhom in srcem svoje ljube župljane, vojske v veliki vojni, po bojnih poljanah, skrbel za pismo zvezo med vojniki in njih rodbinami, tolažil svoje padlih mladeničev in lajšal njih trpljenje, ki je vzdal po vojni v cerkveno steno v Ratečah spominsko ploščo z imeni vseh župljanov, ki so padli v svetovni vojni, je postavil trajnejši spomenik svetovne vojne, svojim rojakom s potopisno povestjo »V petih letih okrog sveta.«

Kar so mu pripovedovali in kar so mu popisali domačini, ki so se bojevali z Rusi, ki so preživeli dolga leta v ujetništvu in se skoz trpljenja in nevarnosti povrnili v domovino, to je zbral Lavtižar v zanimivo in poučno povest, kjer ne beremo izmišljenih dogodkov razbrzdane domišljije, kjer se ne razkrivajo umazane globine pokvarjenega srca, ampak preprosto se pripoveduje, kar so v istini doživeli mladeniči krepke volje in zdravih živcev, ki so v zaupanju v Boga in sebe tiho nosili svoj križ.

Pisatelj nas seznanja s Sodarjevimi Franceljimi in Srednje vasi, ki mora ob izbruhu vojne zapustiti domačo hišo in mater in nevesto. Kot četovodja se bojuje Francelj v nesrečni Brudermannovi armadi. Na bregu Gnile Lipe obleži ranjen. Rusi ga ujemajo in odpeljejo v bolnico najprej v Przemislane, potem v Lvov in v Kijev. Ko se mu je tam roka pozdravila je moral kot ujetnik na delo. V Kijevu pa je dobil več rojakov ujetnikov, Potočnika in Primožiča, Bogolina in Jeriča in Stajerca Nedeljka. Vsi skupaj so morali kmalu odriniti v Caricin ob Volgi in naprej v Astrahan. Iz Astrahana sta poskusila Francelj in Nedeljki ubežati, a kozaki so ju hitro zasledili in nazaj privedli. Nato so jih odpeljali Rusi skoz Saratov, Samaro, Ufo, Zlatoust čez Ural v Čeljabinsk, ki leži že v Aziji. A v Čeljabinsku niso ostali, morali so naprej v Omsk in v Tobolsk, kjer jim je umrl tovariš Bogolin. V Tobolsku se jim ni godilo slabo, a čez poldrugo leto so jih poslali v Irkutsk. Tu so meseca junija 1917 zvedeli, da je car Nikolaj odstopil. Nered in zmede v vsej upravi so naznačile nastop socialistične in boljševiške vlade. V splošni zmešnjavi sta Potočnik in Primožič zbežala iz Irkutska. Drugi trije so si preskrbeli dobro plačane službe in premišljevali in sklepali, kako bi se povrnili v domovino. Sklenili so, da se ne vrnejo po tisti poti, po kateri so prišli, ampak da pojdejo po varnejšem potu naprej pro-

ti vzhodu, češ, ker je zemlja okrogla, morajo slednjič vendar priti domov. Da bi si nabrali denarja, so začeli kupčevati s kožuho. Spomladi l. 1918 so skrivaj zapustili Irkutsk in pri Kijahti so stopili brez posebnih ovir na Kitajska tla. Kot trgovci so potovali z mongolsko karavano skoz puščavo Gobi in došli v mesto Kalgan, kjer so pregovorili nemškega ujetnika Frica Eisenbergerja, da je z njimi vred ubežal. Videli so Peking in druga kitajska mesta in se peljali najprej na Japonsko.

Pisatelj porabi vsako priliko, da nam zanimivo opiše kraje in ljudi. Tovariš Jerič se je na Kitajskem z opijem upijanil in nevesti lahkoživega Francelja bila kmalu brhka Japanka ženino sroce ukradla. V začetku avgusta 1918 so se odpeljali iz Japonske proti Ameriki. Pristali so na Havajskem otoku (Honolulu) in dospeli proti koncu avgusta v San Francisco v Kaliforniji. Tu pa so jih pridržali kot vojne ujetnike, češ, da je Amerika še vedno v vojni z Nemčijo in Avstrijo. 20. nov. 1918 pa se jim je naznanilo, da so svobodni, ker je vojna končana. Naši fantje pa niso imeli več denarja za pot. Nekako pol leta so delali kot rudarji in si prihranili potnino. V mestu Denveru so dobili več Slovencev in zlasti gostoljubno Flutovo rodbino iz Bele Krajine, ki jih je priporočila prijatelju Drobniču v Chicagi. 12. avg. 1919 so bili že v New Yorku, odkoder jih je odpeljal parnik Mukhacen na Azorske, na Kanarske otoke in naprej do Malage na Španskem. V Malagi jim je umrl zvesti tovariš Fric. Ostali trije so se odpeljali z ameriškimi parnikom Wilsonom v Neapelj in iz Neaplja v Trst. 16. sept. 1919 so došli v Ljubljano, ki je bila med tem časom skoro samoslovensko mesto postala.

Mnogo so doživeli fantje in zato pravi Nedeljko (pag. 162) ves ponosen: »Lahko bi nas porabil kdo za junake imenitne povesti, ampak s tem razločkom, da bi bila povest vzeta iz resničnih dogodkov našega petletnega potovanja.« Ta želja se je junakom tudi izpolnila in na Franceljnovi svatbi, sv. Blaža dan, je napisal domači župnik ženinu, nevesti in vsem svatom in dostavil: »Ti pa, moj sobrat v Gospodovi službi, vzemi pero v roke in spiši zgodbe naših svetovnih popotnikov njim v slovo, nam v pouk, v spomin poznim rodovom!«

Povest je zanimiva in lahko umevna, da bralec takoj spozna, da pisatelj ve, kaj piše. S posebnim veseljem jo bodo brali vojaki svetovne vojne, zlasti vojni ujetniki, ki so se srečno vrnili v domovino. Dogodki, ki se opisujejo, so sami na sebi tako poučni, da bi posebnih naukov nič ne pogrešili. Če se bo pa komu morda zdelo, da govore naši junaki sčemerterja promodru in preučeno, ta naj pomisli, koliko so sveta videli in koliko doživeli! In tak človek naj ne bi bil zgovoren in poučen? Le škoda, da ni izdala te lepe knjige družba sv. Mohorja in je spravila v roke vsem tistim, katerim je v prvi vrsti namenjena! — Dr. Fr. D.

pr. Dr. Jože Rus: Slovenska zemlja, kratka analiza njene zgradnje in izoblike. Splošna knjižnica, znanstvena zbirka št. II. v Ljubljani 1924. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna, 48 strani 8°. Cena broš. Din 24.—, vez. Din 32.—. S to novo knjigo našega znanega geografa in statistika dr. Jos. Rusa je naša znanstvena literatura zopet obogatela za važen in zanimiv geo-morfologičen spis. V prvem delu razpravlja spis o gradbeni zgodovini slovenske zemlje, o njeni paleogeografiji in tektoniki; drugi del pa obsega preobrazbo površja slovenske zemlje in govori o terciarni pokrajini o razvoju rek in o ledeniškem preobrazenju tal. Spis zaključuje s teorijo o jezeritvi cerkniškega polja. — Posebno zanimiva je v tem poglavju avtorjeva avtorjeva teorija o jezeritvi cerkniškega polja. Lepo in okusno opremljeno knjigo v veliki osmerki spopolnjuje 10 jasnih in čistih slik, ki posebno nazorno ilustrirajo posamezne točke razprav. Da je delo še bolj pregledno, je na koncu dodan stvarni register, ki izdatno olajšuje uporabo knjige. Prepričani smo, da bo knjiga vzbudila veliko zanimanje v vseh znanstvenih krogih, posebno še, ker nudi tudi v terminologičnem oziru mnogo novega in zanimivega materiala. — Ker je ta zvezek »Splošne knjižnice« tudi po svoji nizki ceni vsakomur dostopen, smo gotovi, da se bo čim več razširil ne samo v Sloveniji, nego tudi v ostali Jugoslaviji.

Učiteljski vestnik.

»Čuvar učiteljskih pravic.« V nekem JDS listu je stalo poročilo o zborovanju UJU v Krškem, da je bil navzoč tudi g. Flerè, referent za osnovno šolstvo v ministruvstvu prosvete. V hlapčevsko poniznem tonu, da vidiš plažečo se hrbtenico, vzklika poročevalec, naj bo gospod referent zaščitnik učiteljskih pravic. Pravice, dobro, nič ne rečemo, toda kdo bo pa branil naše ljudstvo pred onim učiteljstvom, ki je zapisano fašizmu? Šolstvo ni korito za učiteljstvo, šolstvo je sveta stvar, in moč, ki je pisal »Slavo Avstriji«, zdaj pa klečeplazi pred Žerjavom, nima sposobnosti in niti ne nameha, da bi štiti šolstvo, otroke in ljudstvo pred učiteljstvom one baže, ki mu ljudje že pravijo Pribičevići valpti. Radovedni smo, ali bo gospod referent dal nalog, naj se takoj disciplinirajo oni učiteljski orjunaški pretepači in izživači po deželi, ki groze z revolverji in boksarji? Revolver in boksar, to je vojsko sredstvo orjunaških vzgojiteljev! In hočejo še avtoriteti!

Uničevalci šolstva. Ali so še spominjate, kao so gospodje pri Uju po prevratu preganjali neljube kolege? Takrat jim je služilo za pretevo »šusteršijanstvo«. Pod tem naslovom so n. pr. preganjali okrajnega nadzornika Simona in ga potem nasilno vpojokili, da so dobili dve prosti mesti za svoje podrepanke, eno v Ljubljani, kjer je bil Simon stalno imenovan in eno v Kranju za okrajnega šolskega nadzornika, kamor je prišel Rus, ki se je za to najbolj potegoval. Disciplinarne akte zoper Simona so pa vrgli enostavno v arhiv, samemu Simonu pa niso dali zadoščenja. Pač pa kuje zdaj glivni zaščitnik Uju Žerjav, pri katerem zdaj Šusteršič pije črno kavo, zopet nove vražje naklepe proti onemu učiteljstvu, ki ne trobi v demokratski rog. Toda pride čas, ko bodo Žerjavovi hlapci, ki zdaj po deželi rogovilijo z revolverji in bokserji ter uganjajo divje šandale, pozvani na odgovor. Posebno kranjski, kamniški, ptujski in prekmurski okraj kličejo do neba. Žalostno, da propada pri nas šolstvo radi brezvestnega učiteljstva!

Poskusite!

Turistika in sport. Olimpijada v Parizu.

9. t. m. so se vršile odločilne tekme na 200 m, 110 m preko zaprek, 3000 m steeplechase ter predteki na 1500 m in prva izločilna hoja na 10.000 m. Rezultati se glase: 200 m: 1. Scholz (Amerika) 21,6 sek., 2. Padcock (Amerika), 3. Lidell (Anglija). — 110 m preko zaprek: 1. Finey (Amerika) 15 sek., 2. Atkinson (J. Afrika), 3. Peterson (Svedska). — 3000 m steeplechase (tek v prostem terenu preko naravnih zaprek): 1. Ritola (Finska) 9 : 33,6, 2. Katz (Finska), 3. Bontemps (Francija). — Za finale na 1500 m so se kvalificirali: Nurmi (Finska), Viriath (Francija), Spearow, Watson, Hahn (Amerika), Spencer (Anglija), Scherrer (Švica). Favorit za to disciplino je fenomenalni Finec Nurmi. — V prvi izločilni hoji na 10.000 m je vodil avstrijski prvak Kühnel pri 3000 m s preko 200 m, toda je bil po angleškemu Brockmanu diskvalificiran, čemur je publika glasno ugovarjala. Avstrija je vložila proti diskvalifikaciji protest. Na cilj so dospeli: 1. Goodvin (Anglija) v času 49 min 4 sek., 2. Pavesi (Italija), 3. Hinkle (Amerika), 4. Bosatra (Italija), 5. Clermont (Francija).

V teku na 400 m preko zaprek (10 po 91 cm) so pokazali Amerikanci popolno premoč nad evropskimi konkurenti. Njihov stil je izvanreden, zapreke prekoračijo v dolgem koraku brez vidnega skoka in napora. Po šest predtekih je dospelo v semifinalne 12 atletov, med njimi 4 Amerikanci; v finale so dospeli 3 Amerikanci ter po 1 Finec, Anglež in pa Francoz.

Na distanco 100 m je tekmovalo skoro 100 atletov. Po kvaliteti so nadvladovali zopet Amerikanci, ki so zmagali v večini izmed 23 izločilnih predtekov. Končna zmaga Angleža Abrahamsa v času 10,6 sek. je bila veliko iznenadenje, za katero so se Amerikanci izdatno revanžirali pri teku na 200 m, ko so potisnili Abrahamsa na 6. mesto.

Od 6. do 9. t. m. se vrši v pariškem velodromu grško-rimska rokoborba. Prijavljenih je 146 atletov raznih narodov. Tekmuje se v 6 razredih po teži tekmovalcev: 17 atletov v težki kategoriji, 22 v srednjeteži, 25 v bantamski, po 27 v peresni in srednjelahki, 28 v lahki. Prvi dan so nastopili v vsaki kategoriji štirje pari. Odločilne borbe so določene na 9. t. m.

S. K. «Mars»: S. K. «Mladika». Danes se odigra revanžna tekma ob četrti na 11. v Mladinskem domu, Kodeljevo. — Zadnji rezultat je bil 4 : 1 v prid «Marsu».

Najnovejši brezslušni ameriškani pisalni stroj

REMINGTON

model 12
dobite samo
pri trdk
FRANCBAR
pisalni stroji

Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 5
Telefon 407.

V zalogi tudi po brezkonkurenčnih cenah:
UNDERWOOD 5 — IDEAL C — OLIVER 9 —
UNDERWOOD, ročni — REMINGTON, ročni —
ERIK.

Zanimivosti.

ŠTIRISTOLETNIKA ŽEPNE URE.

Pravzaprav je težko reči, kdaj je bila prva žepna ura izdelana. Vemo pa, da je iznajditelj Peter Hele že leta 1591. pokazal zadržanim mestnim svetnikom v Nürnbergu prvo tako »nürnbursko jajce«. A uporabljati so jo začeli šele deset let pozneje, in zato pišejo angleški listi šele sedaj o štiristoletnici žepne ure. Prve take ure so bile okrogle, debele in zelo težke, obenem pa zelo drage in malokdo si jih je lahko nabavil. Med posestniki take ure imenujejo tudi francoskega kralja Franca I. (1515—1547) in pravijo, da je bil na svojo uro zelo ponosen. Proti koncu 16. stoletja so bile ure že manjše, nosili so jih v dragoceno okrašenih ohišjih, ki so imela včasih prav čudno obliko, večinoma podoba mrtvaške glave ali pa rakve, in so tako lastnika spominjala na umrljivost vsega posvetnega. Napravljali so ure že tako majhne, da so jih nosile dame ne le kot obeske okoli vratu, temveč tudi kot uhane. V začetku 17. stoletja je postala ura moderna v Parizu, spadala je k dvorni obleki in vsak gospod in vsaka dama sta jo morala imeti. Bog obvaruj pa, da bi bil kdo v družbi na uro pogledal; to je bilo znamenje, da se dolgočasimo. Včasih je bilo pa vseeno treba vedeti, koliko je ura, in zato so začeli razpravljati take številke in kazalce, da si jih lahko v žepu otipal. Dolgo časa so se trudili, da bi naredili ure, ki so v temi vidljive. Preden so izumili kazalce, ki se v temi svetijo, so si izmislili najneverjetnejše stvari. Pripovedujejo nam o de Villayeru, članu francoske akademije, da je napravil uro in jo pritržil ob postelji ravno nad glavo. Namesto številke so bili v uri majhni lončiči, napolnjeni z dvanajst različnimi tekočinami. Če je hotel ponoči zvedeti, koliko je ura, je potipal kazalec in je šel ob njem do lončka s tekočino. Vtaknil je prst v tekočino in ga je obzrl, cimet je kazal tri, sladkor štiri itd. Ker so pa tekočine včasih zamenjali, se je tudi motil. Repetirke, ki so bile ure in minute, so delali najprej na Angleškem in so čuvali to skrivnost tako dolgo, da je podaril kralj Karol II. (1660—1685) tako uro francoskemu kralju Ludoviku XIV. Ludovik jo je dal spretnemu urarju Carmeu, ta jo je dejal narazen, odkril skrivnost, in kmalu so bile francoske repetirke boljše kakor angleške in so jih izrinile. — Ker govorimo o urah, povejmo še to, da je razstavljena na britanski razstavi v Wembley najmanjša ura sveta. Je pa to z dragimi kamni okrašena umetnina, taka, kakor prejšnji novc za dva vinarja, in tako debela, kakor bi bil srebrni novc med dvema kronama in med petim. Pravijo, da je ta ura vredna najmanj 1000 funtov, t. j. 370 tisoč dinarjev.

MARATONSKI TEK.

Na programu pariških olimpijskih iger je tudi maratonski tek. Leta 490. pred Kristom so pri vasi Maraton premagali Atenci Perzijane. Atenski vojak Feidipos je letel od Maratona v Atene zmago naznaniti. Ker pa ni bil dosti treniran, je imel samo toliko moči še, ko je priletel na mestni trg, da je zavrnil: »Zmagali smo!« Tako jo nato se je zgrudil mrtev na tla. Ko je baron Coubertin spet zamislil olimpijske igre, so vpeljali tudi maratonski tek, razdaljo od Maratona do Aten, 42 km 167 m, torej dobrih 42 km. Grki so za ta tek tako navdušeni, da pravijo: »Če ne dobimo nobene druge zmage, smo maratonski tek, pa je dobro. Ta je vreden več kot vse drugo.« In res je pri prvih modernih igrah, leta 1896. v Atenah zmagal Grk Louis. Porabil je 2 uri 55 minut in 20 sekund. Leta 1900. je v Parizu zmagal Francoz Teato, v 2 urah 59 minutah; 1904 v St. Louis v Ameriki Amerikanec Hick v 3:28:53; leta 1906. v Atenah Kanadeec Sherring v 2:51:24. Zelo zanimiv je bil konec teka v Londonu leta 1908.: Italijan Dorando je sicer prvi priletel v stadion v 2:54:46, pa je bil tako zdelan, da je skupaj padel in ni mogel sam po stopidju okoli kakor je predpisano. Peljali so ga. Drugi je bil Amerikanec Hayes, v 2:55:18 in so njemu prisodili zmago. V Stockholmu je zmagal južnoafriški policist Mac Arthur v 2:36:55, torej v izredno kratkem času. Hayes, zmagovalec iz Londona, je Amerikanec treniral in je rekel, da nima Mac Arthur nobenega upa na zmago, ker je pretežak. In je bil res Mac Arthur najtežji tekmeč, kar jih je kdaj teklo maratonski tek, bil je nad 76 kg težak, a 183 cm visok. Vročina pri teku v Stockholmu je bila tako velika, da je zadela solničarica Portugaleca Lazara, Čeha Slavika, dva Rusa in enega Srba. Dočim so pa drugi kmalu okrevali, je Lazaro umrl. Vreme v Antwerpnu leta 1910 je bilo pa hladno in deževno; zmagal je najbolj priljubljeni finski športnik Hannes Kohlemaineu in sicer spet v novem rekordnem času 2:32:36. Nič slabši ni bil njegov najresnejši tekmeč, Estonec Loosman, ki je porabil 2:32:48, torej samo dvanajst sekund več, 50 metrov je bil za Kohlemaineom. Kaj je to pri 42 km?

Letos so poslali Amerikanci kar šest tekmecev, trenirajo pod nadzorstvom Ryansa že več tednov pri Parizu na maratonski progi. Favorit je Clarence de Mar; pravijo pa, da ameriški Čeh Frank Zuma ni nič slabši. Kako maratonske zmagovalce častijo in odlikujejo! Z Louisom sta tekla po areni dva princa, kralji je mahal z robcem kakor nor,

dvignili so Louisa na ramena in so ga nosili okoli in ves stadion je vpil: Zmaga, zmaga! In s stadionom vred vsa Grška. Tovarne so imenovali po njem in njivo so mu podarili, imenovala se je »maratonska njiva«. Sherringu so Kanadci podarili hišo in so mu nakazali dosmrtno letno penzijo 3200 zlatih frankov, to je 13.800 dinarjev. Če pa vzamemo za predvojno vrednost samo 50 kratni današnji dinar, je to okoli 700.000 dinarjev. In še druge reči so mu dali. Dorando so v Londonu prirajali ovacije, kjerkoli se je pokazal, podjetja so se imenovala po njem, tovarne jestvin so dajale svojim izdelkom njegovo ime, krojači so se hvalili, da je pri njih naročil obleko in brivci tudi, da se je pri njih dal briti. In če je kakšno gledališče naznanilo, da se bo zvečer pokazal Dorando samo za par sekund, je bilo vse razprodano. Amerikaneev, torej Hayesa, Angleži takrat niso marali.

URADNIKI IN LAKOTA.

Koliko časa so živa bitja lahko brez hrane? To so vedeli že davno, da vzdržijo pes 30 do 60 dni, in so mislili, da mora človek gotovo doseči isti čas. In je res tako. Leta 1831 je umrl v francoskem mestu Toulouse (tulúz) morilec Granier po 65 dneh gladovanja. Leta 1880. je Amerikanec dr. Tanner stradal v Novem Yorku pod najstrožjim nadzorstvom 40 dni in je po kratkem času popolnoma spet okreval. Italijan Succi ni 30 dni nič jedel, Italijan Morlati v Parizu pa 50 dni ne. Kakor se še spominjamo je umrl župan irskega mesta Cork Sarney šele po 73 dneh gladovanja štrajka, a so mu vlivali v usta juho, kadar se ni zavedel. Sesavci umro navadno takrat, ko so zgubili 40 odstotkov svoje teže. Do lakotne smrti izgubijo 80 odstotkov masti, jeter in vrtnice 60 odstotkov, mišic, krvi in ledic 27. kosti 13, možganov, hrbtne mozga in živcev samo 2,6 odstotkov. Kakor vidimo, so najbolj važni deli telesa redijo med stradanjem od manj važnih.

Splošno pa lahko rečemo, da človek brez resnih posledic lahko strada 30 dni.

In na to dejstvo se naslanja sledeči dvotip. Uradniki so imeli veliko posvetovanje, kako bi si pomagali svoj položaj kaj izboljšati. Uradnik, ki je o stvari poročal, je povedal popolnoma resno tudi tole: Res je, naše časopisje je razumelo naš bedni položaj in nam pomaga, kjer in kakor le more. A zadnjič sem se pa le ustrašil, ko sem časnike bral. Razpravljali so vprašanje, koliko časa človek lahko živi, ne da bi kaj jedel. In ugotovili so, da brez resnih posledic za zdravje lahko strada 30 dni. Sedaj si pa mislite, če bo finančni minister to bral! Najmanj za en mesec nam bo še to plačo odtegnil, saj do prihodnjega meseca lahko stradamo!«

PONESREČENI POSKUS.

Zivel je na Jutrovem pred davnim časom kralj Betherhim, dober in moder vladar. Bil je pa star in si je želel miru. Poklical je k sebi najstarejšega sina Kakuzo, rekel mu je, da se bo vladi odpovedal in da bo počival. »Ljudstvo gleda nate in te pričakuje. Bodi pameten in pokaži ob nastopu vlade narodu tudi novo kraljico.«

Kakuzo se je zamislil in je rekel: »Prav rad bi izpolnil tvojo željo in se oženil. A kako naj dobim pravo ženo?«

»Izberi si eno od odličnih deklic naše dežele, in vsaka bo rada prišla na dvor.«

Čez par dni pride Kakuzo spet k očetu in reče: »Oče izpolni ti bom željo, prevzel bom vlado in oženil se bom. Poslušaj, če sem pametno ravnal. Ranili bodo goloba in pustili ga bodo v veži. Princezinja, ki jih boš povabil, bodo šle skoz vežo in bodo videle ranjenega goloba; in tista, ki se ji bo smilila, bo moja žena, kajti dobro srce ima.«

Oče je bil zadovoljen; ranili so goloba in so ga položili ob vratih veže na tla. Princ se je pa skrli, da bi opazoval. In prihajale so, druga za drugo. Videle so ubogega goloba, a se niso zmenile zanj; katera ga je celo z nogo brenila proč. Slednjič pride mična, plavalasa deklica. Videč goloba je za trenutek obstala, potem se pa sklonila, ga pobrala in ga skrbno zavila v ročno torbico. Ko je Kakuzo to videl, je stopil iz skrivališča, ji je nataknil prstan na prst in ji je rekel, da bo njegova žena!

Nekaj dni po poroki sta sedela mladi kralj in mlada kraljica skupaj v sobi, in kralj jo je vprašal, kako je bilo z golobom. Tedaj se je kraljica zasmejala in je rekla: »Golob je dobro spravljen; dala sem ga nagatiti, in sedaj krasí moj klobuk. Veš, smaragdna barva še mi tako dobro pada.« Golob je bil namreč zelen kakor smaragd.

Ko je kralj to slišal e sklonil glavo in je umolknil. In sam nase je bil jezen: »Kako sem bil vendar neumen! Saj so vse enake. Ženska ničemernost bo vodila ženske tudi potem še, ko bodo zvezde neba že davno izginile.«

PREROKOVANJE ZA LETOS.

Neki gospod z imenom Rihard Wagner je te dni prerokoval, kaj se bo letos zgodilo. Škoda, da je pol leta že pri kraju. Prerokovanje ni bilo težko, ker je ves svet tako razvit in razburkan. Ni šel po mesecih, temveč po letnih časih.

Pomlad: Neugoden položaj za gledališča in zabavišča. Težke vladne krize. Prepoved

časopisja. Slab gospodarski položaj. Presenetljivi bančni konkurzi. Štrajki. Vodne katastrofe. Verska mlačnost pojenjuje.

Poletje: Napredek v trgovini in industriji. Več železniških nesreč. Prometni štrajki. Slaba diplomacija v zunanji politiki. Pomen parlamenta raste (pa ne v Jugoslaviji).

Jesen: Velike krize v denarnem prometu. Družabni škandali. Neprijetnosti v finančnem življenju in v pravosodstvu. Srednja žetev. Rudarske nesreče. Sem in tja nalezljive bolezni. Novi bančni konkurzi.

Zima: Počasno splošno zboljšanje. Banke ozdravljajo, gospodarstvo se krepi. Tvoritev novih sumljivih tajnih zvez.

ENRICO CARUSO IN PSICEK.

Eden najslavnejših pevcev modernega časa je bil Italijan Enrico Caruso (karuzo). Umrl je 2. avgusta 1921. Njegov tenor je bil nekaj posebnega, in ga je vabil ves svet, naj pride pēt. Za velikansko odškodnino seveda.

Bil je v velikem ameriškem mestu Philadelphia. Znan milijarder mu je ponudil bajno svoto, če pride pēt k njemu na dom. Caruso je prišel, in peljali so ga v razkošno opremljeno dvorano. Kar gledal je, ko je videl tam samo milijarderja in majhnega psička, ne pa izbrane družbe, kakor je je bil pričakoval. Milijarder mu je rekel, naj poje, in zapel je ene svojih najlepših pesmi. Takoj je pa začel pes besno lajati; gospodar je vstal, dal umetniku roko in mu je rekel prav dobrodušno: »Hvala Vam tisočkratna! Sedaj lahko nehate in greste. Hotel sem samo vedeti, če bo moj pes tudi takrat tulil, kadar Vi pojete.«

Angleško in češko sukno,
naimodernejše vzorce, cena jako
ugodna, nudi le blagovni oddelček
Drago Schwab, Ljubljana.

Morda ne veš,

da so 14. julija 1789 revolucionarji z naskokom vzeli bastillo v Parizu in se je s tem začela prava revolucija;

da je potolkel 15. julija 1410 Jagelo nemški viteški red pri Tannenbergu in je s tem ustavil prodiranje Nemcev proti vzhodu in da je to največja zmaga slovanstva in največji poraz germanstva v Srednji Evropi, poleg istočasnih husitskih zmag;

da je 16. julija 622 bežal Mohamed iz Mekke v Medino in da bo o Mekki poročal »Slovenec« v posebnem listku;

da je bil istega dne 1872 rojen Amundsen, odkritelj južnega tečaja (decembra leta 1911.) in naskakovalec dežel — okoli severnega tečaja;

da je 18. julija 1374 umrl Petrarca (rojen 1304), slavni italijanski pesnik;

da je 19. julija 1870 napovedala Francija Nemčiji boj;

da je pri neki predstavi v Leipzigu skočila artistinja Roza Schindler v višini 200 metrov nad zemljo s padalnim dežnikom iz aeroplana, da se pa dežnik ni odprl in je obležala s popolnoma razbitimi udi;

da je prešel eden najznamenitejših dragih kamnov sveta, »modri demant« iz ruskega kronskega zaklada, v posest družbe zlatarjev v Nizzi, prodan od ljubljenske carja Nikolaja II., francoske igralka Suzanne Thuillier za dva milijona frankov, in da so Amerikanci zlatarjem ponudili zanj že deset milijonov frankov;

da so v zadnjih tednih zaprli v Budimpešti okoli 400 bank in se dogajajo vsak dan samomori in aretacije;

da je vsled tega seveda vse polno uradnikov in uradnic brez dela in da se brezposelnost v bankarstvu širi zelo tudi v Avstriji, kjer so od početka leta odpustili že 1500 nastavljenecv, okoli 1000 jih pa še bodo;

dobro pa veš,

da bodo pri nas uradniki v »najkrajšem času« dobili izplačano diferenco v prejemkih med 1. oktobrom 1923 in 1. aprilom 1924.

Mlad VELETRGOVEC

vsestransko izobražen, premožen, v najboljši poziciji, se želi seznaniti v svrhu ženitve z iskreno, simpatično gosposodično do 26. leta iz boljše rodbine. Neanonimni dopisi s sliko pod šifro »BODOČNOST« 3994 na upravo »Slovenca«.

MLADENIČ

ki je z uspehom absolviral meščansko šolo, želi vstopiti kot UČENEC v trgovino. Cenjene ponudbe pod »VESTEN« št. 3971 na upravo »Slovenca«.

Absolventinja drž. dvorazredne trg. šole, z dobrim izpričevalom, išče službe kot začrtnica. Cenj. ponudbe na upravo lista pod »Pridna in poštena«.

Kroj. učenca (ko)

sprejme proti primernemu plačilu Karol Valenčič, Križevniška ulica 11, Ljubljana.

Cerkveni vestnik.

c Duhovne vaje za učiteljice se prično v uršulinskem samostanu v Ljubljani dne 10. avgusta zvečer in trajajo do 14. avgusta zjutraj. K številni udeležbi vabi predstojništvo.

c Dom duhovnih vaj. Te dni se je začel zidati »Dom za duhovne vaje, ki se je že dolgo priporočal na zadnjem katoliškem shodu. — Stavba se ne bo izvedla na Goričanah, kakor je bilo prvotno zamišljeno, ker bi bila zidava in vzdrževanje take hiše izven Ljubljane v sedanjih finančnih krizi neizvedljiva. Zato in še iz drugih važnih razlogov se zida Dom duhovnih vaj v Ljubljani pri cerkvi sv. Jožefa, tik sedanjega jezuitskega kolegija. Stavba bo sicer skromna, ali lična, s 25 do 30 sobami, kapelico, vrtno itd. in bo popolnoma odgovarjala našim sedanjim razmeram in potrebam. V novem Domu se ne bodo vršile duhovne vaje le za duhovnike, ampak tudi za laike, izobražene in iz ljudstva, ki bodo imeli tu tečen za tedno priliko, v samotni in zbratosti poslušati stanu in času primerne govore ter po njih urediti svoje življenje. Ker se v vseh kulturnih dezelah sedaj dvigajo taki domovi, kjer zajemajo tisoči in tisoči mož in mladeničev vsako leto versko pobudo in orientacijo, nam je v posebno veselje, da imamo tudi mi Slovenci in to v Ljubljani dom, ki je izključno posvečen delu pravega preroda. — Stavba pride še to leto pod streho in se bo, ako Bog da, že prihodnje leto posvetila svojemu namenu. Ker se bodo morali stroški zidanja kriti le z dobrovoljnimi prispevki, kar najtopleje priporočamo to velevažno podjetje vsem plemenitim srcem, da je pomagajo zidati z molitvijo in milodari.

Naročajte »Slovenca«!

Slabost? Slabo spanje? Nervoznost? Neveselje do dela? Ali se večkrat pojavljajo različne boli? Dober prijatelj v takih slabih dneh je pravi Fellerjev Elzafluid! Dobro služi za umivanje in obloge, ravno tako kot kozmetikum za usta, glavo, kožo! Močnejši, izdatnejši in bolj delujoči kakor francosko žganje. Z razvojino in poštnino 3 dvojinate ali 1 specialna steklenica 24 Din; 36 dvojnatih ali 12 specialnih steklenic 214 dinarjev in 10 odstotkov doplatka razpošilja: lekarnar EUGEN V. FELLER, STUBICA, DONJA, Elzarg št. 134, Hrvatska.

gumi pete in potplate. Dajo elastično hojo, so cenejše in obdržijo Vaše čevlje trajne.

Meteorološko poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Normalna barometerska višina 786 mm.

Čas opazovanja	Barometer v mm	Termometer v U	Psihrometar v U	Nebo, vetrovi	Padavina v mm
11./7. 21 h	739.5	22.7	2.2	d. obl. vzh.	
12./7. 7 h	740.5	20.2	1.8	jasno s. vzh.	
12./7. 14 h	739.8	24.5	2.3	jasno s. vzh.	

UČENCA

poštenih staršev sprejem ob lastni oskrbi v manufakturno trgovino v Ljubljani. Ponudbe pod »VESTNOST« št. 3901. na upravištvu.

Ključ. pomočnik

z dobrimi spričevali išče službe. — Naslov v upravi Slovenca pod št. 3974.

Sprejem učenka

za trgovino z mešaním blagom v Ljubljani brez oskrbe Naslov v upr. Slovenca pod št. 3989.

SPREJME SE

slasličarski in medicinski pomočnik, samostojen delavec. Ponudbe pod »Samostojen« na upravo lista.

VAJENEC

se sprejme za slasličarsko in medicinsko obrt z lastno oskrbo. Naslov pri upravi »Slovenca« pod št. 3947.

Sprejem k večjemu strojno-mizarskemu podjetju

več družabnikov v d. z. o. z. s kapitalom od 25.000 Din dalje; kapital se bo obrestoval od 25 do 30 odstotkov. — Naslov pove uprava Slovenca pod 3972.

Išče se žagar

za takoj za vodno žago, ki bi bil tudi obenem nakupovalec lesa. — Ponudbe na škrbec in Bartol, Miklošičeva cesta 8. I. 3982

PRVEGA STROJNIKA

ki je več montaja Francoskih turbin, generatorjev, transformatorjev, daljnovodov visoke napetosti in motorjev, išče za centralo v Žireh ing. A. ŠTEBI, Ljubljana, Dunajska cesta 1, IV. nad.

Kdo kupi?

ŠTIRI HIŠE
NAPRODAJ

v KRANJU. Ena velika trg. hiša, pripr. za vsako večjo trgovino ali kavarno. Ena mala trgovska, pripravna za malo trgovino, obe dve na glavnem trgu. Ena manjša stanovanjska z vrtom ter ena hiša z gospodar. poslopjem, gostilno in vrtom, pri kateri je travnikov in njiv za dvoje glav živine rediti. Ta hiša je oddaljena iz mesta četr ure. Vse hiše so v najboljšem stanju ter je v dveh od tih stanovanje takoj na razpolago. Velika trg. hiša se tudi zamenja za manjšo trg. hišo v Ljubljani. Celju ali Mariboru ali tudi s kakim posestvom z žago. Natančneje se poizve pri **L. REBOLJ v Kranju.**

Dva dobro ohranjena **SIVALNA STROJA** po Din 2000.— naprodaj. Naslov v upravi «Slovenca» pod šte. 3967.

Amerikanski PISALNI STROJ

skoraj nov ceno naprodaj. Vpraša se Križevniška ul. 6, pritličje, levo.

HARMONIJSKI

in pianino v najboljšem stanju prodam po ugodni ceni. Naslov pri upravištvo Slovenca pod šte. 3959.

Mlatilni stroji

dve vozeči parni mlatilnici 5 HP, prvovrstnega angleškega proizvoda, skoro novi. **PRODAM** takoj po zelo nizki ceni event. prot. ugodnimi plačilnimi pogoji. **O. ZUZEK, Ljubljana, Sodna ulica 11.**

Lepa prilika

se nudi lastnikom navadnih dvokoles, da si po ugodni ceni nabavijo dobre nove pomožne motorje »Gehrote«, ki jih prodamo pod lastno ceno. **The Rex Co., Ljubljana, Gradišče šte. 10.**

Moško in žensko kolo

dobro ohranjeno, naprodaj. Poljanski nasip šte. 40.

Priložn. nakup

Radi opustitve predmeta se prodajo pod lastno ceno popolnoma nove blagajne št. 1, 2 in 3 — ter eno za v. dav. — **The rex Co., Ljubljana, Gradišče 10.** 3966

Trgovska hiša

v najpomembnejšem kraju na Gorenjskem na Jesenicah vsled preselitve naprodaj. Lokali primerni tudi za gostilno. Vodovod, elektr. razsvetljava, gospodarsko poslopje in lep vrt poleg. — Cena je zelo ugodna. — Podrobna pojasnila daje iz prijaznosti uprava Slovenca pod šte. 3926.

Moško kolo »Styria« ceno naprodaj. Stožice pri Ljubljani, baraka »Mizarstvoe.

Moško kolo, fino, skoraj novo, naprodaj. Poizve se pri strojniki Zadruga »Lipa«, Sent Vid nad Ljubljano. 3958

PISALNE MIZE

omara za knjige po nizki ceni naprodaj pri Ivanu Napast Vižmarje 76 pri Ljubljani. 3987

Črno vino

1 Din 8 nudi gostilna Vidmar (Težak), Sv. Jakoba trg šte. 5. 3968

Moška obleka, letna, moder sako s telovnikom, površnik, za srednj. postavlo, vse dobro ohranjeno, se ceno prod. Naslov pri upravi lista pod št. 3988.

VINO

stara in nova v večjih in manjših količinah prodaja Ravnateljstvo nadbiskupskih dobara u Zagrebu, Vlaška ulica broj 75, kamor se naj reflektanti radi pogov. prodaje izvolijo obrniti. 3882

JERMENA ZA CEPE

gože, biče (gajžle), jermena za čevlje, tržaške bičevnike, motvoz (špača), šmis, čevljarsko prejo, čopiče za beljenje in pleskanje ter razne krtače — kupite najceneje v veletrgovini Osvald Dobei, Ljubljana, Sv. Jakoba trg 9.

ZLICE, VILICE, HIŠA

kuhinjske in žepne nože, jedilno orodje, pipce, škarje, žepna ogledala, ustnike za cigarete, pipe-mornarice — merila (pošeti). »Ilirija« in »Jadran« čistilo. — Leštilo, mast in apretura za usnje, olje za šivalne stroje, črnilo in gumi-arabikum — na debelo pri tvrdki **OSVALD DOBEIC, Ljubljana, Sv. Jakoba trg št. 9.** 3154

Hiše, posestva

trgovine, vile, tovarne, stanovanja ter lokalne prodaje in oddaja Centralna agentura:

Zagreb, Glogjčeva 11 Velikanska izbira, ki je vsakom na razpolago. Zahtevajte brezplačne ponudbe!

LEPO, 100 ORALOV OBEGAJOČE POSESTVO

obstoječe iz travnikov, njiv in gozda s potrebnimi gospodarskimi poslopji in žago je takoj naprodaj. Kupni pogoji ugodni. Franc Polak v Sp. Hočah 75, p. Hoče pri Mariboru. 3808

Daimatinski PORTLAND CEMENT

svetovne znamke »SALONA« (TOUR) nudi po najnižji dnevni ceni promptno tvornica »SPLIT« delniška družba za cement Portland iz skladišča v Ljubljani Aleksandrova cesta 12

SOBO

meblov., snažno, išče boljši gospod. Cenj. ponudbe se prosí pod »Miren« na upr.

HIŠA

z lepo svetlo delavnico, v sredini Ljubljane, se takoj **PRODA** pod jako ugodnimi pogoji. Ponudbe pod šifro: »HISA« na Aloma Comp., Ljubljana. 3826

P. n. šivilje gospodinjne

opozarjamo, da so zopet dopeli najboljši šivalni stroji in kolesa

Gritzner

v vseh opreah za rodbinsko in obrtno rabo. Istotam vseh vrst čevljarski stroji »Adler« kakor: cilinder, levoročni in krojaški.

Pouk v vezanju ter krpanju perila in nogavic (stojanje) brezplačno edino le pri:

Josip Petelinc

Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika ob vodi. Popravila sprejemamo!

RAZGLIEDNICE

vseh vrst, pisemski, kancelijski, konceptni, trgovski, svilen, krep, gladilni, stekleni, ovojni, maščobni, pergament, kredenčni in tafet (barvan) papir, papirnate servije, vpisalne knjižice, noteze ter barvice — priporočam veletrgovina **OSVALD DOBEIC, Ljubljana, Sv. Jakoba trg šte. 9.** 3156

VSAKOVVRSTNA ročna dela

vzamem v komisijsko razprodajo v moji filijalki na Bledu. Naročila je poslati na »Atelje ročnih del« Nika ZIPSER, Kranj (telefon 31).

Prvovrstne premoge

po najugodnejših cenah in plačilnih pogojih dobavljiva Dom. Čebin trgovina s premogom Ljubljana, Wolfova 1/II.

Majhno hišo

z vrtom ali dvoriščem kupim. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro: »Ljubljana — okolica«.

Ing. Rudolf Treo

stevbenik vhod samo, Gosposvetska c. 12.

inserirajte v »Slovenca«!

Kdo proda?

Zlato, srebro, star denar kupi Ravnihar, urar, Sv. Petra cesta št. 44. 3955

Kupim star glasovir ali harmonij. Naslov v upravo pod šte. 3984.

KUPIM TRGOVINO Z MESANIM BLAGOM

na deželi, takoj ali s 1. avgustom. Ponudbe na upravo lista pod »L. P.« šte. 3922.

Maline Robide sveže

Borovnice sveže in suhe Suhe gobe kupi vsako množino po najvišji ceni **FRUCTUS, Ljubljana, Tabor 2.**

Hrastove in smrekove hlode

v normalnih dolžinah in v debelinah nad 30 cm kupimo vsako množino franco vagon, najraje na progi Zidani-most—Brezice. Ponudbe z navedbo cene, množine in kraja, kjer se isti lahko ogledajo, na: **AND. JAKIL - Krmelj (Dolenjsko).**

Maline kupuje

vsako množino Srečko Potnik in drug, Ljubljana Metelkova ulica 13.

Iščem v najem

event. kupim trgovino z meš. blagom na prometnem kraju. Prezvamem tudi blago z inventarjem. Ponudbe pod »Prometna trgovina« št. 3907 na upravo lista.

Odda se

v nedovršeni novi hiši stanovanje, obstoječe iz 3 sob in pritlikin, istotam tudi prostori, pripravi za vinsko klet, naslov se izve pri upravi pod šte. 3981.

Išče se DRUŽABNIK

za dvonadstropni, moderno in popolno novo urejeni **AUTOMATSKI MLIN**, koji se nahaja v največjem mestu Vojvodine v sredini mesta. Mlin ima kapaciteto dnevno dva vagona. Bavi se s trgovsko in plačilno mljavo. Mlin je ev. tudi **NAPRODAJ**. Z resnimi reflektanti se osebno dogovarjam. Naslov v administraciji pod »UMETNI MLIN« 3969.

Gosp. FRANC SAJOVIC

JE **IZSTOPIL** iz naše službe in ni več upravičen sprejemati zavarov. ponudbe za naš zavod. »Vzajemna zavarovalnica« V LJUBLJANI.

Za ogleda, cenitve in nadzorstva samskih in kmetijskih posestev, lesnih industrij, za zanesljive kalkulacije rentabilnosti, za nakupovanje in odposiljanje lesa v Bosni-Herceg. se priporoča **prvovrstni strokovnjak**

Slovenec, kateri je že 15 let ravnatelj večjih lesnih industrij v Bosni. — Naslov v upravi lista pod šte. 3618.

Elektrotehnik. podjetje

Alojzij Arhar in drug Sp. Siska, Sv. Jerneja cesta 47, prevzema vsa elektrotehnična dela, gradnje manjših elektrotehničnih daljnovodov in instalacij po najnižjih cenah. Točna postrežba! 3917

STANOVANJE

z 1 ali 2 sobama in kuhinjo se išče na Brezovici, Glincab, Viču, St. Vidu, Dev. M. v Polju, Laverici, Ježici, Črnučah ali v kateri novi hiši v Ljubljani, oziroma okolici. Ponudbe s ceno pod »Miran stranka« na uprav. Slov.

16 let obstoječe slaščič. podjetje

se odda radi rodbinskih razmer. **ALEKSANDER KANTOR** slaščičarna Dolnja Lendava

SOBO eventuelno dve, zračni, lep razgled, nova hiša, **ODDAM** boljšemu gospodu (gospoj) ali zakonskima brez otrok. Naslov pove upravo Slovenca pod šte. 3958.

Mali lokal

ob glavni cesti s 1. avgustom oddam. Naslov pove uprava lista pod št. 3938.

IŠČEM prot. dobri nagradi STANOVANJE

z dvema ali eno sobo in kuhinjo v Ljubljani ali Sp. Siski. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. 3902.

V elektr. brušenje

se sprejemajo rabljene **BRTVICE** (Gilette, Mem itd.) v drogeriji »ADRIJA«, Selcova, burgova ulica 5. 8360

Zahvala.

Za mnogobrojno izraženo sožalje ob smrti našega nepozabnega soproga in očeta, ozir. sina, brata, bratranca, svaka, strica itd., gospoda

Aleša Zalaznika

posestn. in restavraterja pri »Šestici«

izrekamo vsem najiskrenejšo zahvalo. Posebno pa se zahvaljujemo vsem tistim, ki so dragega pokojnika spremili na zadnjem potu; članom gostilničarske zadruge, deputaciji lovskega društva in kinološke, deputaciji Orjune, prostovoljnemu gas. društvu, društvu strok. organiz. natakarjev itd.

Iskrena hvala vsem darovalcem vencev, št. Jakobskemu pevskemu zboru, gg. zdravnikoma primariju dr. Stojcu in dr. Kraju za njihov požrtvovalni trud za časa bolezn. in č. sestram strežnicam za njih človekoljubno strežbo ter častiti duhovščini za spremstvo na zadnjem potu.

Še enkrat vsem najiskrenejša zahvala! **LJUBLJANA, 12. julija 1924.**

ZALUJOČI OSTALI.

Zahvala.

Za vsa odkrita sožalja, katera so mi došla povodom tragične smrti moje dolgoletne zveste sodelavke in naslednice, gospodične

Angele Humer

izrekam tem potom vsem prijateljem in znanecm zlasti pa sl. »Zadrugi slaščičarjev in medicarjev svojo najtoplejšo zahvalo.

Ljubljana, v juliju 1924.

Viktor Gärtner.

Hagarin sin.

Roman. Paul Keller. — F. O. (Dalje.) 7

»Predobra — predobra ti je bila! Tebi, ki tega nisi zaslužil! Že ko je odhajala, sem jo prosil. Jaz si ne bi storil nič iz ljudi, tudi otročička bi bil vzredil. Kolikor potrebuje tak otročiček, si zasluži končno tudi še ubog hlapec. Toda ni hotela — tebe je ljubila — in ti si jo odpodil.«

Zopet preneha. Nato nadaljuje Gottlieb:

»Mesec dni sem se srdil nanjo. Potem pa nisem mogel več vzdržati, šel sem za njo. Hotela je iti v Liegnitz in si najeti stanovanje. Jaz za njo v Liegnitz. Spraveval sem za njo pri mesarjih, pekih, trgovcih, kočarjih. Nihče ni nič vedel o Marti. Vrnil sem se zopet domov. Sto in stokrat sem bil pri starih Hellmichovih in vprašal, če kaj vedo o hčeri. Jokala sta, vedela pa nič. In danes dobim prvo poročilo po šestindvajsetih letih! Umrla v težki uri — brez pomoči — zunaj na polju.«

»Meni — se vrtil v glavil« pravi gostilničar in odide iz hleva. Dolgo je trajalo, da se je vrnil. Hripavo reče:

»Zdaj je vse minilo! Ne da se več popraviti. Kaj mi je pa zdaj storiti?«

Gottlieb Penker ga ostro pogleda. Z glasom, ki se mu je tresel od razburjenosti, pravi:

»Mislim, da je to jasno! Pridrži ga moraš! Prav tako je tvoj otrok, kakor Bertold ali Kristina, prav tako tvoj otrok!«

»Pridrži ga — pridrži ga ne morem! Kaj bi rekla Ana?«

»Ana? — Ti — ti — ti strahopetec ti! Seveda, če mora ubogo deklo to verjeti, če mora bolj bedno poginiti kakor živinče, to ni nič — ampak — to bi bilo strašno — če bi se ta malo jezila ali razburila.«

»Ne govori tako! Jaz ne morem vendar — jaz, ki imam tako mesto v vasi — štiri leta je bil zaprt — prišel je z berači in potepenci.« —

»Kdo pa je kriv?« vpije Gottlieb. »Nimaš ti tega na vesti? Štiri leta in da hodi z godci in vse? Hartmann, če boš zdaj zopet nesramen, stopim na ulico in povem vsem ljudem v obraz, kakšen mož si.«

»Tega ne boš storil, ko si bil vse življenje v moji hiši.«

»To bom storil, kakor resnično stojim pred teboj! Vse življenje sem bil v tvoji hiši — res! Pa sem ti tudi vse življenje pošteno služil. Še kakega lopovstva pa ne dopustim.«

Hartmann se nasloni na steno in zapre oči.

»Le storil Razvpij me! Vzemi mi zakonski mir!«

Gottlieb se nasmehne. »Zakonski mir, to si dobro povedal! Če imenuješ svoje večno hlapčevstvo zakonski mir —«

»Žena ima svoje pravice.«

»Da, zdi se mi, da samo žena, drugi nihče, ne ti, ne kdo drugi.«

»Tega ne morem storiti! Kaj bi rekli ljudje, ko sem župan, cerkveni ključar in imam sam družino.«

»No, potem sva midva pri kraju, Viljem. Stori, kar hočeš, in jaz bom storil, kar hočem.«

Gottlieb se obrne k vratom.

»Gottlieb, menda vendar ne boš —«

»Da, bom! Najprej bom povedal godcu, potem starima Hellmichovima, dedu in babici, nato tvoji ženi, slednjič bom zvezel svojo culo in šel.«

Gostilničarja polije pot o dstrahu.

»Gottlieb, ostani vendar! — Saj hočem. — Glej lahko bi z njim govorili, — lahko bi mu dal deset ali trideset tolarjev —«

»Ne delaj se preveč imenitnega, Viljem! Žena bi vendar prišla na to, ker ti šteje vedno denar. Ne muči se! Ne poznam usmiljenja. Z Marto tudi ni imel nihče usmiljenja.«

»Gottlieb, moj stari prijatelj!«

»Zdaj je konec prijateljstva. Do jutri zjutraj imaš čas za premislek. Če se do takrat ne boš spametoval, veš, kaj bom naredil.«

Odide. Hartmann se usede na koritnico in si zakrije obraz z rokami. Tako sedi dolgo. Nato ugasne svetiljko in se splazi ven. Dr. Friedlieb gre pravkar po cesti. Če bi on zvedel! On bi šele zahteval, da mora obdržati godca. Saj je že itak zahteval.

Žena, žena! In ljudje! Kako je temno! Vendar majhna vrata, ki zapirajo poljsko pot, po kateri se gre na postajo se še vidi. Tam se je zadnjič ozrla, ko je odhajala.

Vrata! Se vedno so ista. Od črvov razjedena in stara. Škripljejo in stokajo, če jih kdo odpre. Zdj buta ob nje nočna sapa. Kako trdno stopa po poljski poti!

Stari spomini se zbudijo v Hartmannovem srcu. V temnih nočeh je vedno navdal strah tega bolečega človeka. In kot

vsi slabiči je ljubil grozoto, iskal jo v starih, raztrganih knjigah o strahovih in duhovih.

Tudi zdaj ga zgrabi slaboten strah, ki ne da bežati, ko gleda po temnem poljskem potu. Nenadoma se strese in se nasloni v bednem stanju na drevo.

Vihar je zdrobil stara vrata. Zajecal, zahreščalo je — zrušila so se na tla.

Odprta je pot in nekaj ledenege, breztelesnega prihaja čez cesto proti hiši.

Hartmann se usede na klopeo pod drevesom. V hišo ne more iti. In vendar ga trese mraz in strah. — — —

Daleč po bregovih in dolinah se razteza jesensko polje. Rjavo in uvelo je vse, trava in cvetka ob meji, in med suhim strniščem leže zgubljeni pšenični klasi.

Ubožica z bosimi nogami stopa po ostrem strnišču, z objokanimi očmi in odprtimi ustnicami. In pesem hrepenenja in bolesti poje.

Otroka išče.

Tam ob robu pota žari bledordeča svetloba. To je madež od materinske krvi. Tam ob robu pota se sliši v nočnem pišu tožba po svetoči mladosti in tih otroški jok.

Toda otroka ni.

In ubožica z bosimi nogami stopa po ostrem strnišču.

Na črnem nočnem nebu se skriva za temnimi oblaki luna. Bela svetloba mogočno, tuje in strašno odseva, kot da bi iz širnih daljav prihajal sodnik v svitu in grozi.

Ubožica se ozre v hrepenči bolesti kvišku. Ne prosí maščevanja, milosti prosí. Za otroka!

ŠENTJANŠKI PREM OG

vseh vrst in vsake množine nudi po zmernih cenah za promptno dobavo PRODAJNI URAD šentjanskega premo govornika And. Jakli — LJUBLJANA, Krekov trg 10.

Novo! Novo!
STAVBENIKI!

Namesto železobetonskih konstrukcij, osobito preklad, dobavljata: stavbeno podjetje Jakob Accetto, sin ing. Viktor Accetto in drug, Ljubljana, Tabor štev. 2.

Nosnike sistema „SEIDEL“
kot preklade, stropnike, povlake, stebre i. t. d. po naročilu. — Ogleda se jih lahko vsak dan.
Ljubljana, Tabor 2.

Gospodom trgovcem in slavnemu občinstvu se priporoča tvrdka

FRANC CERAR družba
z o. z.
tovarna slamnikov in klobukov
v Domžalah, Stob 50.

Zaloga v Celju, Gosposka ul. 4.
Popravila se sprejemajo vsako sredo pri Kovačević & Tršan, Ljubljana, Prešernova ulica št. 5.

Modna manufakturna trgovina

Janko Češnik, Ljubljana
Lingarjeva — Stritarjeva ulica

prodaja

vsled končavanja letne sezije, svojo ostalo zalogo, po znatno znižani ceni.

Obvestilo.

KROJAŠKA DELAVNICA
Ivan Kvas

SE PRESELI koncem julija v FLORIJSKO ULICO št. 3 — nasproti št. Jakobske šole. — Se priporočam za nadaljnjo naklonjenost!

Strokovni urar

Šeliškar Ivan

za popravila zepnih, budlinih, stenskih, kontrolnih in stolpnih (turnskih) ur
LJUBLJANA, Tržaška cesta 8.

Kupim HIŠO

ali ENODRUŽINSKO VILO v mestu oziroma neposredni bližini mesta, do zneska 300.000 Din, katere izplačam TAKOJ v gotovini. Predpogoj, da se lahko takoj vselim v eno stanovanje. — Ponudbe le direktno od prodajalcev pod šifro: »ZANESLJIV KUPEC« št. 3961 — na upravo »Slovenca«.

Močno, lepo in poceni

sukno

in kamern, hlače, cevir, tiskano (druk) platno, volneno blago in vso manufakturno robo kupite edino v veletrgovini R. STERMECKI, Celje. Kdor ne verjame, naj se sam prepriča. Zaloga velikanske. Trgovci engros cene. Cenik zastoj.

Inserirajte v »Slovencu«!

Trgovci MANUFAKTURNEGA blaga obračajte pozornost na veletrgovino manufakturnega blaga **VILIM PICK**

podružnica MARIBOR, Aleksandrova 26, središnica Zagreb, Duga ul. 6. - Telef. 334. kjer se morete osebno prepričati o najnižjih cenah in vrlo solidni postrežbi.
NA DEBELO! **NA DEBELO!**

Salda-konti, štracce, blagajniške knjige, amerikske jounale, odjemalne knjizice itd.

Knjigoveznica K. T. D. v Ljubljani -- Kopitarjeva ulica 6/II.

„SLOVENEK“

je za vsakega trgovca in obrtnika najbolj primeren list za uspešno reklamo.

Dobro je vsikdar naložen denar, ki ga inserent izda

za oglase

in v tem med najširšim ljudstvom po deželi najbolj razširjenem dnevniku. Vsak oglas, pa bodisi v veliki ali pa tudi v

najbolj

prostor za enkrat samo 5D) zagotovi oglaševalcu gotov uspeh. Vsakomur torej, ki ima kaj naprodaj ali dobaviti, ali pa misli kaj kupiti, je „Slovenec“ za insercijo ob vsaki priliki najbolj

priporočljiv!

VELETRGOVINA OSVALD DOBEIC

Ljubljana, Sv. Jakoba trg 9 priporoča svojo bogato zalogo raznega dišečega in brivskega mila, zobni prašek in pasto »Kalodont-Eli-da« ter vse druge galanterijske predmete po najnižjih cenah. 3153

Gradbeno podjetje

ing. **Dukić in drug**
Ljubljana
Bohoričeva ul. 42.

ZNIZANE CENE za OTROSKE VOZIKE!

Novi modeli. Poslužujte se izdelkov domače tovarne otroških vozikov in dvo-koles »TRIBUNA« F. B. L. Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. — Istotam se dobijo po znižani ceni nova dvo-kolesa, mali pomožni motorčki, šivali, stroji in pneu-matika; sprejemajo se v polno popravilo za emažiriranje z ognjem in poniklanje dvo-kolesa, otroški vozčki, šivalni in razni drugi stroji. Prodaja se tudi na obroke. Ceniki franco. 2722

Erman & Arhar

St. Vid nad Ljubljano

Splošno mizarstvo, izdelovanje žaluzij, rolo itd.

Popravila se sprejemajo

VSE VRSTE REKLAMNIH NAPISOV za Ljubljanski velesejem, bodisi na zunanji ograji ali v notranjih prostorih — dobavlja še vedno kakor do sedaj tvrdka **Pristou & Bricelj**, Ljubljana, Aleksandrova ulica 6. — Strokovno izučena specialista za črkoslikarstvo v vseh panogah te stroke. Specialiteta: steklene napisne firme, slikanje držav, in drugih grbov po predpisih. — Izvršitev od najenostavnejšega do najpreciznejšega modernega sloga. — Naročila za Ljubljanski velesejem prosimo pravočasno, da nam bo mogoče ista točno dobaviti. — Telefon 908. — Ustanovljeno 1903.

Nenadkriljivo

pač ni nobeno **blago,**

priznano pa je, da ima naša prava domača **KOLINSKA cik-rija** zelo prijeten okus, prav lepo barvo in izredno dobro kakovost - torej zasluži, da se uporablja v vsaki slovenski rodbini. 3975

Uradno koncesionirano podjetje za zgradbo vodovodov, hišne inštalacije in centralne kurjave

ANTON KOSER

Ljubljana, Aškerčeva ul. 17 Tel. 621

Projektiranje mestnih in občinskih vodovodov in kanalizacije. Oprema kopalnic, pralnic, klosetov itd. Proračuni in projekti za vse vrste centralnih kurjav. Inženjersko strokovno vodstvo pisarne. Projekti in montiranje vodnih turbin. Trgovina inštalacijskega materiala in armatur.

Strojno mizarstvo in pogrebno podjetje MATEVŽ GOGALA na Bledu.

Naznanjam, da je ravnokar došlo večje število **KOVINASTIH KRST**. Zaloga vsakovrstnih rakev od priprostitih do najfinjših, kakor vseh zraven spadajočih predmetov. — V slučaju potrebe se priporočam. — Z odličnim spoštovanjem M. Gogala.

Popolnoma varno naložite svoj denar pri

Vzajemni posojilnici

v Ljubljani, r. z. z o. z.

ki se je PRESELILA iz hiše Uršulinskega samostana na Kongresnem trgu poleg nunske cerkve v lastno palačo na Miklošičevi cesti poleg hotela »UNION« v Ljubljani. — Vrhutega je njena last nova lepa palača ob Miklošičevi cesti, več mestnih hiš, stavbišč in zemljišč v tu in inozemstvu. — Denar se naloži lahko tudi po poštnih potežnicah.

najboljše

z ozirom na višino zneska in odgovorni nos. Varnost za hranilne vloge je zelo dobra, ker poseduje Vzajemna posojilnica važno delnic stavbeno delniške družbe hotela »Union« v Ljubljani. — Vrhutega je njena last nova lepa palača ob Miklošičevi cesti, več mestnih hiš, stavbišč in zemljišč v tu in inozemstvu. — Denar se naloži lahko tudi po poštnih potežnicah.

Ročni pletilni stroji (Handstrickmaschinen)

nemški fabrikat;

stroji za okroglo pletenje (Rundstrickmaschinen) avtomatični, ameriški fabrikat;

sukala (Spulmaschinen);

stroji za sirovo pletenje (Rauhmasch.);

IGLE vseh sistemov, so stalno v zalogi pri **Alfredu Kozma, Osijek 1, Zupanijska ulica 42.** Glavno zastopstvo tvrdke **Felix Lederer, Wien.** 3743

Na jako prometnem kraju v Gaberju pri Celju se prodaja

enodružinska hiša

4 sobe, kuhinja, 1 oral vrta s sadnim drevjem, vodnjak z dobro pitno vodo, hlev za 2 govedi, 2 svinjaka, drvarnica in pralna kuhinja. — Hiša se nahaja ob cesti ter je pripravna za vsako obrt ali trgovino. — Stanovanje je kupcu takoj na razpolago. Cena jako nizka. — Ponudbe se prosijo pod »Ugodna prilika št. 3908« na upravo Slovenca.

ZA NEWYORK

s brodovima Američke Vlade. Kabine treće klase su čiste i provetrene. Velika paluba za šetnju. Prostorije za zabavu. Učtivost i predusretljivost oficira i momčadije od velike su koristi za one, koji prvi put idu za Ameriku. Kujna je bogato snabdevena i bez poređenja. Za Boston i Philadelphiu salemo putnike o našem trošku od Newyorka. Tražite besplatno kataloge i red plovidbe od

UNITED STATES LINES

(UNAJTET STETS LAJNS)
Beograd, Palata Beogradske Zadrige; Zagreb, Mihanovičeva ulica br. 2, preko od kolodvora; Ljubljana, Dunajska cesta br. 29; Sarajevo, Aleksandrova ulica br. 52

STROJNE TOVARNE IN LIVARNE d. d. v Ljubljani

ZVONARNA

ustanovljena leta 1767., dobavlja priznano prvovrstne bronaste ZVONOVE čistih glasov po konkurenčnih cenah v kratkih rokih.

Zahlevajte cenik!

Stroški pri vporabi bencina.

Vozi brez bencina!

Adaptiraj svoj auto-aktor ali stabilni motor s patent. **HAG-generatorjem.**

Kuri z ogljem! Prospekte in referenca daje **Jugo-Hag**

Ljubljana: Telefon 560
Bohoričeva ulica 24.

Stroški pri vporabi oglja.

ZLATA JAMA!

Dalmatinska klet

v večjem mestu Slovenije se prodaja radi bolezni Zelo dobičkanosno podjetje, kajti mesečno se iztoči 120—150 hl vina! Potreben kapital okrog 250.000 Din. Pojasnila daje: Oglasni in reklamni zavod Fr. Vrsič naslednik, Maribor, Slomškov trg št. 16. 3915

WEITZEL Ingenieur Gesellschaft, Komandit. dr.

Oddelek I. **CENITVE**

tehničnih naprav industrijskih podjetij in postopij vseh vrst in za vse namene.

Oddelek II. **STROKOVNA MNENJA**

in interesno zastopstvo vseh vrst, za vse namene, zaupne izjave in ustanovitve.

Oddelek III. **STROJI**

Sodelovanjem naših oddelkov I. in II. najboljše zveze! Zato dobave vseh strojev in naprav. — Prezidave. — Načrti. — Stavbeno vodstvo.

Radebeul-Dresden (Deutschland).